VAN EEN
CONSIDERATIEN.

PERPUSTAKAAN
— MUSEUM PUSAT —
XXII: 2
~~90 (1)~~
Ex. 2
XXII : 90 [1] ex. 2

XXVI : - 1862)

CONSIDE

VAN

HOOFDPAR

DER GENERAALE

OOSTINDISCHE

BEVAT

Den Staat derzelve
de Colonien, mits
len va

VRIJE

Voor de Ingezeetenen
van Batavia met aan
van derzelver verac
middelen om den
dier Maatſchap

17

PERPUSTAKAAN NASIONAL

XXII :- 2
9005
42.

CONSIDERATIEN

VAN EEN

HOOFDPARTICIPANT

DER GENERAALE NEDERLANDSCHE

OOSTINDISCHE COMPAGNIE,

BEVATTENDE

Den Staat derzelve zoo hier te Lande als in de Colonien, mitsgaders de Voordeelen van een

VRIJE VAART,

Voor de Ingezeetenen der Republiek naar en van Batavia met aanwijzing der oorzaaken van derzelver verachtering en de gepaste middelen om den onvermijdelijken val dier Maatschappij voortekomen.

1791.

Item ID: 1110 243090

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Tanggal : 20 Maret 2012
No. Induk : 19542/PN-MUSEUM/12
BIB - ID : 6010-44546260
Beli / Hadiah : Ex. Museum

CONSI
Hoofdz
Inde. C
der Ve
ter verb

Hoe verſchillende
over de oorzaaken
waarin zig de Oos
landen bevind, is m
lukkigen toeſtand va
eenſtemmend om te
zig ook daar omtrent
zoude kunnen belove
draagt daar van verto
gen grond vleijen, c
ger gedagt word dan
zaak medebrengt.

Zij, die haar van
kunnen inzien en o
op dien voet voor
moest; en had niet d
tot de vaart en ha
Jaare 1757, op 't
Thomas Hope geintr
kelijk gerugſteund,
geduurende de Jaa
mogt genieten, haa
verligt, zoude zij ze
van den oorlog, well
verzwaard, haren

CONSIDERATIEN van een Hoofdparticipant van de Oost-Inde. Compe. over de oorzaaken der Veragtering en de middelen ter verbetering van dezelve.

Hoe verſchillende men ook denken moge over de oorzaaken van den zorgelijken ſtaat, waarin zig de Oost-Indiſche Compe. dezer landen bevind, is men egter over den ongelukkigen toeſtand van dezelve maar al te zeer eenſtemmend om te kunnen twijfelen, of men zig ook daar omtrent op zig zelven iets beters zoude kunnen beloven, dan de algemeene voordragt daar van vertoont; of wel zig met eenigen grond vleijen, dat daar over zwaarmoediger gedagt word dan de waare geſteldheid der zaak medebrengt.

Zij, die haar van nabij kenden, hebben wel kunnen inzien en ook gezegd, wat haar lot, op dien voet voordgaande, zeker worden moest; en had niet de verandering met opzigt tot de vaart en handel op China, in den Jaare 1757, op 't voorſtel van den Heer *Thomas Hope* geintroduceerd, haar toen merkelijk gerugſteund, of de verademing, die zij geduurende de Jaaren van 1777. en 1778. mogt genieten, haaren zwaaren laſt grotelijks verligt, zoude zij zelfs zonder de Catastrophe van den oorlog, welke haar ongeluk nog heeft verzwaard, haren ouden weg blijvende vol-

gen, evenwel onder den last hebben moeten bezwijken.

Het is overtöllig om dit met veelerlei berekeningen te demonſtreeren, hoe veele men er opmake, en van wat kant men ze beſchouwe, hoe men het keere of wende, het *facit* zal altijd het zelve zijn; de Compe. bezwijkt en is bezweeken onder haare lasten, want deze zijn zoo zwaar, dat geen uit te denken treſoor kan toereiken, om dezelve op den duur goed te maken; deze waarheid is verſchrikkende, maar al verborg men die, ze zou waarheid blijven.

Dan, daar deze treurige Aſſertie een iegelijk moet aandoen, die de rampzalige gevolgen van haaren val nadenkt, haasten wij ons tot eene meer bemoedigende, door met die zelve fiducie te verzekeren, dat gelijk de Maatſchappij, op den zelven voet voordgaande, zeker zal en moet vallen, nogthans die fatale ſlag, welke de grootſte is die deze Republicq zoude kunnen treffen, naar ons inzien niet noodzakelijk is, en onder den Goddelijken zegen niet alleen kan worden afgewend, maar zelfs dit zoo aangelegen lighaam weder in bloeij en kragt gebragt, om te ſtrekken tot een ſteunpijlaar van dat Gemeenebest, 't welk haar zoo heeft onderſchraagd, ſchoon met geen ander effect, dan om derzelver ſchatten in dien zelven grondeloozen poel te zien wegzinken.

Op

Op extraordinaire evenementen ter herſtelling is geen rekening te maken, wij gewaagden zo even van het important voordeel, 't geen de verandering in den Chinaſchen handel haar in der tijd heeft aangebragt, maar de omſtandigheden dier Commercie, die toen plaats hadden, zijn nu totaal veranderd; deze handel werpt nu niet alleen die voordeelen niet af, maar zelfs heeft het tegendeel plaats, en dezelve geeft, alles berekend wordende, verlies, ſchoon dit misſchien niet op rekening van den handel alleen behoort geſteld te worden.

Even eens is het gelegen met de hier voren aangehaalde voordeelen, uit den generalen handel in de Jaaren 1777. en 1778. geprofiueerd. Zal men de waarheid zeggen, zoo was de verbetering van den generalen ſtaat hier te lande in die tijden niet toe te ſchrijven aan. eene betere directie, maar louter aan eene temporeele oorzaak, de neutraliteit namentlijk van de Republicq, geduurende den Oorlog tuſſchen Engeland en Frankryk, en de gevolgen daar van voor onze Commercie.

Het is van het hoogſte belang de waare oorzaaken na te ſpeuren, waar uit deze veragtering grotelijks ontſtaat, en welke haar behoud volſtrekt onmogelijk maken, zal men met eenig ſucces op de eigenaartige en meest geſchikte middelen van redres kunnen bedagt zijn.

Misſchien zal het verſchil van Opinien in dezen verre afzijn van eene compleete ſtrijdig-

heid, en men zal, bij het wel approfondeeren derzelve bevinden, dat het maar grotelijks aankomt op het meer of minder, 't geen men meent, dat deze of geene oorzaak tot deze veragtering contribueert, waarom men dan in plaatze van elkanders disfentieerende gevoelens totaal te rejecteeren, of zijn tijd met onnutte contestatien te misbruiken, waar bij alleen de Compe. kwalijk vaart, zal bevonden worden te handelen, bij aldien men de handen in een slaat, en die gevoelens zoo veel doenlijk tragt te concilieeren, dewijl men alsdan uit alle de gronden te gelijk kan werkzaam zijn ter bevordering van dat oogmerk, 't welk men moet onderstellen, dat elk bezielt, die ten dezen de handen aan het werk slaat.

Wij declareeren voor ons juist niet te kunnen zien, dat de Compe. alleen door Reductie der Indische lasten zoude kunnen behouden worden, maar erkennen egter gaarne, dat zij, welke meenen, dat de val van dit zoo aangelegen lighaam alleen daar door zoude kunnen worden voorgekomen, in zoo verre eene zeer groote auctoriteit voor zig hebben, als voorname Mannen, zoo in Indiën als hier te lande, door alle tijden heen, in de grootheid dezer lasten een zeer merkelijk bezwaar hebben gevonden, en gesouteneerd, dat zonder eene reductie derzelver, de handel niet kon worden gaande gehouden.

Immers vind men die zaak reeds uit dat oogpunt beschouwd, en ten sterksten aangedrongen door die groote en verdienstelijke Ge-

Generaals van de Oudheid, *Maatſuiker* namentlijk, *Camphuis* en *Outhoorn*; vervolgens hebben de kundige Generaals *Mosſel* en *van der Parra*, om ons alleen tot overledenen te bepalen, 't zelfde gevoelen gemanifesteerd in de verſcheiden ſchriftuuren, welke van dezelve voor handen zijn.

En met alle deze zijn conſonant de opinien van die Leden van 't Bewind hier te lande, welke zig de moeite gegeven hebben deze materie in onderſcheidene tijden te behandelen, als de onſterfelijke *Thomas Hope* en de Advokaat *van der Hoop*, om van geene levende te gewagen, ſchoon egter te bewijzen is, dat de twee laatſten geoordeeld hebben, dat het niet genoeg was zig hier bij te bepalen.

Dezen allen ſtoutelijk tegen te ſpreeken, en te ſouteneeren, dat Mannen van zoo veel locale kennis, van zo veel oeffening, allen gedwaald hebben, moet zeker vermetel geagt worden door elk, dien het alleen in dezen om de waarheid te doen is; en wij meenen, dat, als men al in dezen met ons niet zoo volkomen aan het gevoelen kan aſſenteeren, van den zorgelijken ſtaat juist alleen daar aan toe te ſchrijven, en met ons van gedagten is, dat daar toe andere en ſterker oorzaaken coöpereeren, men dan zig niet door deze menſchelijke auctoriteit behoeft te laten wegſleepen, maar, uit hoofde der niet te contesteeren kundigheid van die zulks geſteld hebben, verſchuldigd is, daar aan egter zeer veel toe te ſchrijven en vrijelijk mag onderſtellen, gelijk

wij opentlijk mede daar voor uitkomen, dat de Indiſche lasten op zig zelven te zwaar zijn, dat zij kunnen en behooren verminderd te worden, en dat derzelver vermindering altijd een zeer wezentlijken dienst aan de Maatſchappij zal toebrengen.

Dan het verdient zekerlijk voor een opmerkenden overweging, waar het toch bij toekomt, dat ſchoon men, als getoond is, van de oudſte tijden af de verbetering van den generalen ſtaat van de Maatſchappij in die vermindering der Indiſche lasten alleen heeft gezogt, ſchoon de geaccrediteerdſte Adviſen van hier, de herhaalde ernſtige aanſchrijvingen der Verg. van 17 . . . de ijverigſte pogingen van zulke Indiſche Hoofdgebieders, welke boven anderen in verdienſten hebben uitgeblonken, altijd daarop hebben uitgelopen, ja ſchoon ook ſucceſsivelijk verſcheiden notable Reductien en Reglementen van menage zijn geintroduceerd, nogthans door dit alles tot hier toe nooit daar mede het oogmerk is bereikt, maar de generale ſtaat meer en meer veragtert: men zal immers dit niet op rekening van onwilligheid en wederſtreving der Indiſche Ministers willen ſtellen, daar die zelfs dit ijs gebroken, en door hun eigen voorbeeld getoond hebben niet minder de noodzakelijkheid der vermindering van de lasten te hebben ingezien, als te hebben willen bevorderen.

Dit moet dan eene Præſumtie doen geboren worden, dat het, of daarmede niet zoo erg moet zijn geſteld geweest, als men zig wel ver-

verbeeldde, of dat de telkens geintroduceerde menage bevonden is op den duur niet beſtaanbaar te zijn geweest met de vereischte kosten, of eindelijk, dat dezelve alleen niet heeft kunnen toereiken, om het groote kwaad te boven te komen; dit moet de Præſumtie doen geboren worden, dat de voorname oorzaak mogelijk meer in iets anders gelegen is, en dat zig bij dat kwaad nog een ander combineert, 't geen niet minder vereischt gedredresseerd te worden.

De tijden, waar in de Indiſche ſtaatrekening te voren ſtond, en de winſten en inkomſten de lasten ſurpasſeerden, zijn lang voorbij, en men zoude zig te vergeefs vleijen die tijden te zien herboren worden, dewijl het wezen der Maatſchappij ſederd eene geheel andere exiſtentie gekregen heeft, eene meer Politicque namentlijk, en zij eene Mogendheid in Indiën geworden is, die zij niet alleen met meerder kosten moet ſouteneeren, tegen de Indiſche Vorſten, welke, door de Europëers geleerd, niet meer met zoo geringe magt en tegenweer in ordre zijn te houden als in de oudſte tijden, toen eene eenigzins verſterkte Loge en een hand vol Militie met een weinig geſchut genoegzaam waren om dezelve afteweeren, maar die thans kostbare fortificatien moet aanleggen, midsgaders in dezelve talrijker guarniſoen en train van Artillerie onderhouden, om den indrang van vreemde Natien te beletten, welke bij een onverwagt opkomenden Oorlog zig anders zonder ſlag of ſtoot van

hare dierbaarſte posſesſien zouden kunnen meester maken.

Er moet dus wel worden in 't oog gehouden, bij het beoordeelen der Indiſche Lasten, welker Comparatie *in abſtracto* niet altijd even juist kan zijn; daarenboven dient men, om edelmoedig te handelen, om de welmeenenden in de Indiſche Directie den moed niet te benemen, en de waarheid op te ſpooren, ook in 't oog te houden, 't geen ten voordeele der latere Indiſche Directie te zeggen is, dewijl het toch den mensch eigen is, of op nimmer eindigende verwijten den moed te laten zakken, of zig aan dezelve zoo te gewennen, dat ze geen effect meer doen.

Een mercantil voorbeeld, 't welk in dezen niet oneigen kan gehouden worden, zal ons dit gedrag in een klaarder licht ſtellen.

Wanneer iemand een Bedienden buiten 's Lands ten Handel etablisſeert, zal deze zijne goedkeuring meerder verdienen, naar mate hij:

1. de Inkomſten uit de territoriale Bezittingen enz. vermeerdert.

2. de Winſten uit den Handel, dien hij voor zijnen Meester drijft, vergroot. En

3. Hem van tijd tot tijd een goed Retour overzend, ter verrijking van zijn Kas en het ef-

sfesfien zouden kunnen

worden in 't oog gehou-
deelen der Indiſche Las-
atie *in abſtracto* niet altijd
daarenboven dient men,
andelen, om de welmee-
ne Directie den moed niet
waarheid op te ſpooren,
den, 't geen ten voordee-
ne Directie te zeggen is,
mensch eigen is, of op
verwijten den moed te la-
an dezelve zoo te gewen-
eft meer doen.

orbeeld, 't welk in de-
n gehouden worden, zal
klaarder licht ſtellen.

een Bedienden buiten
etablisſeert, zal deze zij-
der verdienen, naar ma-

t de territoriale Bezittin-

den Handel, dien hij
drijft, vergroot. En

ot tijd een goed Retour
ng van zijn Kas en het
ef-

fective oorſpronglijke Fonds van zijnen Handel hier te Lande.

Indien men nu met die behoorlijke onzijdigheid, welke er nodig is om in eene zaak van die aangelegenheid niet door vooroordeelen of aangenomen ſijstemata misleid te worden, een genoegzaam aantal van Jaaren tegen elkanderen vergelijkt, en zijne Concluſie alleen uit onbedrieglijke Facta opmaakt, zal men aan de latere tijden ook hunne verdienſten niet kunnen onthouden. Laat ons in dien zin de Comparatie maken tusſchen de Jaaren 1701. en 1740, tegen die van 1741. tot 1780, omdat zeker in de Jaaren van 1781. en 1782. eene generale alteratie in het ordinaris beloop van zaaken heeft plaats gehad, waar van zig de effecten eerst in 1783. en vervolgens regt hebben geopenbaard en doen gevoelen, zoo dat deze laatſte Jaaren niet kunnen gehouden worden parallel te zijn met de vorige; men moet zoo veel doenlijk gelijken tegen gelijken compareeren, en dit vak is wijd genoeg, dewijl het eene ruimte van 80 Jaaren comprehendeert, waar van wij de eerſte 40 tegen de laatſte 40 vergelijken kunnen.

Doen wij zulks, dan zullen wij met opzigt tot het eerſte, de Inkomſten namentlijk van 's Comps. Bezittingen, Domeinen, Verpachtingen enz. bevinden, dat dezelve in de laatſte 40 Jaaren door één, jaarlijks een zeer aanzienlijk Montant meerder hebben bedragen, dan in de daar voorgaande 40 Jaaren: welk goed

goed Huisvader zou een Rentmeester niet prijzen, die zijne goederen dus adminiſtreerde?

Ad. 2. Vestigen wij het oog op het *Tweede* ſtuk, de Winſten namentlijk; ook deze beloopen op zig zelve, in de laatſte 40 Jaaren door één, jaarlijks ſchatten meerder dan in de eerſte; zoo dat in de laatſte 40 Jaaren de Inkomſten en Winſten beide zeer merkelijk zijn geadvanceerd in tegenſtelling van de vorige 40 Jaaren.

Het hoogſte bedragen der Winſten in de eerſte veertig Jaaren beliep circa 4 millioen, in de laatſte daar tegen vind men zeven Jaaren het beloop tuſſchen 4 en 5 millioen, negen Jaaren tuſſchen de 5 en 6 millioen, zeven Jaaren tuſſchen de 6 en 7 millioen, en één Jaar tuſſchen de 7 en 8 millioen.

Deze vermeerdering van Inkomſten onderſtelt noodzakelijk een groter omſlag, gelijk de vermeerdering van Winſten een uitgebreider Handel en Navigatie, en deze twee dus ook noodzakelijk eene vermeerdering van Lasten en Kosten.

Maar het bedragen der Lasten in de laatſte Jaaren dezer aangenomen berekening ſchijnt niet zoo ongemeen verſchillende van veele vorige, dat wij zouden durven hoopen alleen door derzelver vermindering te kunnen behouden worden.

Gaan

Gaan wij dit na, zoo bevinden wij, dat dezelve in de Jaaren van 1748. 1753. 1754. 1756. 1757. 1758. en 1760. dus voor zoo veele Jaaren mede zijn gemonteerd boven het præſent bedragen van 8 millioen; in 1749. 1751. 1752. 1755. 1756. en 1770. waren zij zelfs boven de 9 millioen, in 1764. boven de 10 millioen, in 1760. wel boven de 11 millioen, zijnde dezelve ſederd de laatſte 20 Jaaren wel 3 a 4 millioen jaarlijks minder geweest, dan zij zig in dat Jaar van 1760. bevonden.

Wij ſpreeken niet tegen, dat dit te veel is, en zoo wel kan als behoort verminderd te worden, dan hoe veel kan zulks lijden! in het Jaar 1709. beliepen dezelve reeds over de 5 millioen, in het Jaar 1734. over de 6 dito, in 1738. en dus reeds voor een halve Eeuw waren dezelve al zeer weinig minder dan 8 millioen.

Maar men behoort bij extraordinaire toeneming van Kosten ook nog te letten, of daar voor extraordinaire redenen hebben geëxiſteerd, en obſerveeren wij dezen billijken regel, dan ontdekken wij, bij voorbeeld op Ceilon, alwaar de veragtering, geduurende de laatſte 14 jaaren, op ruim 5 Ton door elkanderen 's Jaars uitkomt, dat dezelve in de 5 Jaaren van 1762. 1763. 1764. 1765. en 1766. door één, 's Jaars ruim 19 Ton heeft bedragen, 't welk eene differentie van 14 Ton 's Jaars maakt, en dus de Indiſche ſtaatrekening alleen met ruim 7 millioen ten agteren zet, die

die men niet als een accrescement der ordinaire Lasten kan considereeren; zoo vind men in Bengalen, 't welk in het laatste jaar *f* 134715 - : - ten agteren stond, in het jaar 1760 eene veragtering van 8 Ton; op Malacca, 't geen in de laatste 12 jaaren altijd te voren kwam, in 't jaar van 1758. eene veragterering van bijna één Tonne gouds; op Macassar, waar van de veragtering in 1780 beliep *f* 89000 - : -, in het jaar 1759 eene veragtering van bijna 4 Tonnen, en in 1760. van bijna 5 Tonnen: op Choromandel, 't geen altijd Winst gaf, in 1766. eene veragtering van 1 Ton. En hoe ver zouden wij dit niet kunnen uitbreiden? —— Ofschoon dit nu de lasten vermeerdert, en de Indische staatsrekening meerder ten agteren zet, moet dit egter gedistingueerd worden van eene algemeene reproche over de vermeerdering der ordinaire Lasten (even als men bij voorbeeld de zoo zwaare Kosten van de Commissie in Frankrijk niet als eene vermeerdering der ordinaire Uitgaven hier te Lande zoude hebben willen aangemerkt); alle deze zoo zwaare Posten, en die wij daar nog zouden kunnen bijvoegen, waren extraordinaire incidenten, geduurende de laatste 40 Jaaren voorgevallen.

Kort om, tot welke simpliciteit men ook de zaaken brengen wil, zoude het, zoo niet onmogelijk, ten minsten niet zeer voorzigtig zijn, om dezelve op één sprong te brengen tot den staat der vroegste Oudheid; allengskens daar toe te komen, in evenredigheid van den voet, op welken de Compe. zig door de ver-

veranderde omstand
affnijding van al
maar zulks te schie
schieden zonder sch
veel nasleep zijn
eene *langzame* verar
convenabele uitloop
toestand niet voldoe
met eene prudente
zijn, zouden wij h
verhaaste.

De veragtering va
eene somme van 87 m
van eene zeer schrik
voor eerst is het een
niet meer behoeft g
anderen is het een
geduurende een tijd
de geheele Uitgave
Indien uit wat hoofd
eene somme van
waar op men in die
de Winsten en Inkor
afbetaald . .

en dus was te kort
't geen op de maar
Toelage van hier va
's Jaars uitkomt.

Men kan zig niet
pletie uit de Neder
daar toe, en aan h
blisseerd Comptoir

veranderde omſtandigheden thans bevind, door afſnijding van al het overtollige is prijslijk, maar zulks te ſchielijk te willen, kan niet geſchieden zonder ſcheuringen te maken, die van veel naſleep zijn kunnen; ondertusſchen is eene langzame verandering, die eindelijk in het convenabele uitloopt, in den tegenwoordigen toeſtand niet voldoende, en gelijk wij dus zelfs met eene prudente Reductie niet geholpen zijn, zouden wij het nog minder zijn met eene verhaafte.

De veragtering van India's ſtaatrekening tot eene ſomme van 87 millioenen heeft zekerlijk iets van eene zeer ſchrikbarende vertooning; maar *voor eerst* is het een geleden leed, 't geen nu niet meer behoeft geſuppleerd te worden; *ten anderen* is het een *deficit* van het Etablisſement, geduurende een tijd van 167 jaaren, in welke de geheele Uitgave van allerleie Ongelden in Indien uit wat hoofde ook, hadden bedragen eene ſomme van . . . *f* 782,000,000
waar op men in die jaaren uit de Winſten en Inkomſten had afbetaald . . . . . *f* 695,000,000

en dus was te kort gekomen *f* 87,000,000
't geen op de maar geringe Toelage van hier van ruim *f* 500,000
's Jaars uitkomt.

Men kan zig niet beklagen van deszelfs ſuppletie uit de Nederlandſche Kas, het behoort daar toe, en aan het buiten 's Lands geëtablisſeerd Comptoir moeten boven den Inkoop van

van retouren deszelfs gemaakte Kosten gerefundeerd worden, ja zoo veel overgezonden, dat er een ſaldo overblijft, gelijk dan ook werkelijk nog een Capitaal van 30 millioenen op ultimo Aug. 1780. voor handen was.

Beſchouwt men daar tegen, hoe veel geduurende de 167 jaaren op de retouren is overgewonnen, dan zoude men waarlijk zeggen, dat niets ligter was geweest, dan die ſuppletie, en dat men nog een zeer Koninglijken ſchat hier te Lande zoude moeten over hebben, was dezelve niet in anderen Uitgaven zoo geheel weggeſmolten, dat men verbaast moet ſtaan van zulk een toeſtand, vond men daar voor niet zoo natuurlijke en ſpreekende redenen, als wij in 't vervolg gelegenheid zullen hebben op te ſpooren.

Wij herhalen in dit opzigt, dat al wat het Etablisſement buiten 's Lands te kort komt, welks onordentlijkheid men mag en moet te keer gaan, van hier moet worden aangevuld, door hem die 't zelve daar ſtabilieert, en wel uit het gene hem de Producten opbrengen, die hij van daar ontvangt; die bij voorbeeld Plantagien in de Colonien bezitten, zien de Rekening dier Plantagien aldaar op zig zelven altijd zeer ten agteren ſtaan, maar zij combineeren de Rekening met het Rendement der Producten hier te Lande, en als de wagen regt gaat, moet dat *deficit* daar uit gemakkelijk kunnen geſuppleerd worden, en dan nog het ſlot voordeelig zijn.

In-

Indien men de g
ſche en Indiſche
trekken; zou men
debiteeren voor al
en alhier voor Indi
der crediteeren, ni
ren *inkoops*, maar
koops, want zoo d
in plaats van aan m
de aan een ander
dat Comptoir zon
dezer goederen pri
zelve, dat de Reke
tant der Wisſels z
neficeerd; en dan
zoo veel kunnen
niet alleen zijn In
ook alle zijne Kos
door zijne Winſte
worden goedgemaa
worden.

Maar daar toe
nige overzending v
het origineel Hande
vermeerderd en ve
men hem, en het
zijne gemaakte kost
het *Derde* ſtuk, w
ring van het gedrag
ten 's Lands gehou
den.

Ad 3. Zeker is he
dragen der retouren

lfs gemaakte Kosten gere-
ja zoo veel overgezonden,
verblijft, gelijk dan ook
Capitaal van 30 millioenen
80. voor handen was.

daar tegen, hoe veel geduu-
n op de retouren is overge-
le men waarlijk zeggen, dat
eweest, dan die ſuppletie,
een zeer Koninglijken ſchat
de moeten over hebben, was
deren Uitgaven zoo geheel
t men verbaast moet ſtaan van
, vond men daar voor niet
n ſpreekende redenen, als
legenheid zullen hebben op

dit opzigt, dat al wat het
en 's Lands te kort komt,
heid men mag en moet te
r moet worden aangevuld,
lve daar ſtabilieert, en wel
de Producten opbrengen,
ntvangt; die bij voorbeeld
Colonien bezitten, zien de
tagien aldaar op zig zelven
ren ſtaan, maar zij combi-
ng met het Rendement der
ande, en als de wagen regt
eficit daar uit gemakkelijk
d worden, en dan nog het

In-

Indien men de gewoonte had de Nederland-ſche en Indiſche Balance eindelijk in een te trekken; zou men wel die Rekening moeten debiteeren voor al het van hier uitgezonden, en alhier voor Indiën betaalde, doch ook we-der crediteeren, niet voor de bekomen retou-ren inkoops, maar derzelver rendement uit-koops, want zoo de Bediende buiten 's Lands, in plaats van aan mij, die retouren addreſſeer-de aan een ander, en mij alleen Wisſels op dat Comptoir zond, inhoudende de waarde dezer goederen prijscourant, ſpreekt het van zelve, dat de Rekening met het geheele mon-tant der Wisſels zoude moeten worden gebe-neficeerd; en dan moet er bij goede Negotie zoo veel kunnen overſchieten, dat daar uit niet alleen zijn Inkoop van retouren, maar ook alle zijne Kosten, in zoo verre die niet door zijne Winſten en Inkomſten kunnen worden goedgemaakt, kunnen geſuppleerd worden.

Maar daar toe word vereiscbt eene zoda-nige overzending van retouren, dat daaruit het origineel Handelfonds hier te Lande word vermeerderd en verrijkt tot eene hoogte, dat men hem, en het beſteede aan retouren, en zijne gemaakte kosten vergoeden kan; dit was het *Derde* ſtuk, waaraan de goed- of afkeu-ring van het gedrag door mijn Bedienden bui-ten 's Lands gehouden, moest getoetst wor-den.

Ad 3. Zeker is het, dat de ſom van het be-dragen der retouren in de laatſte 40 Jaren in

Indiën jaarlijks veel grooter is geweest dan in de vorige 40 Jaaren; doch men verſchilt, of dit hooger bedragen alleen aan eene hooger aanrekening, gelijk men meent, dan wel aan een werkelijk grooter retour, moet worden toegeſchreven: wat hier ook van zij, zoo is dit zeker, dat, al werd her eerſte volkomen toegegeven: het voornamentlijk daar op aankomt, of dit retour, ſchoon of grooter, of veel duurder ingekogt, of hooger aangerekend, egter zoo veel heeft kunnen afwerpen, dat er het origineel Handelfonds hier te Lande door is geaccresceerd en verrijkt; en dit is geſchied, de retouren hebben in de laatſte 40 Jaaren hier te Lande mede een zeer aanzienlijken ſchat meerder opgebragt, dan in de vorige 40 Jaaren; het is waar, dat daar onder behooren de rendementen van de Chinaſche goederen; dan al trekt men die daar af, blijft het meerdere evenwel een zeer aanzienlijke ſchat; waar bij nog behoort het immenſe Capitaal aan onverkogt gebleevene goederen, bij de Magazijnen in voorraad, meest ſpecerijen in 1780. tusſchen de 6 a 7 millioen inkoops bedragen hebbende, dat is, de Nagelen berekend tot ſt. 20. de Kaneel ſt. 12. de Fouly 6 B. eene berekening, welke door onze Voorvaderen wijslijk is geintroduceerd, als waar bij men in effecte rijker was dan men door deze Calculatie der waarde van den voorraad zig vertoonde.

Men kan egter niet ontkennen, dat bij diergelijke priſatie de Indiſche Cas zeer te kort ſchiet

ſchiet en gepræjud
vergelijking zal dit

Bij de verzendin
lerlei behoeftens v
gen daar van, 't v
beloopt, als eene
zelve aangerekend
in de Indiſche Cas
hoeftens verſmelten

Die van Indiën z
retouren; deze zijn
tie, ſtel eens ten g
rijen, die tot zeer
worden aangerekend
de Cas hier te La
goederen! Ondertu
die dit zoo laag hec
met het kostbaar o
westen. Men voelt
vergelijking te wille
men van het naar I
Inkoopsprijzen van
alleroneigenst zoude

Zouden dus die v
woorden: wij hebb
Bezittingen zoo aa
uwe Winſten zoo
onze retouren zijn
de ſtelling hier bov
evenwel zoo valuabe
in de laatſte 40 Ja
de vorige 40 Jaaren

l grooter is geweest dan in
n; doch men verschilt, of
n alleen aan eene hooger
men meent, dan wel aan
ter retour, moet worden
t hier ook van zij, zoo is
werd her eerste volkomen
oornamentlijk daar op aan-
ar, schoon of grooter, of
kogt, of hooger aangere-
eel heeft kunnen afwerpen,
el Handelfonds hier te Lan-
sceerd en verrijkt; en dit
touren hebben in de laatste
Lande mede een zeer aan-
erder opgebragt, dan in de
; het is waar, dat daar on-
rendementen van de China-
n al trekt men die daar af,
e evenwel een zeer aanzien-
bij nog behoort het immense
rkogt geblevene goederen,
n in voorraad, meest spece-
sschen de 6 a 7 millioen in-
ebbende, dat is, de Nage-
st. 20. de Kaneel st. 12. de
berekening, welke door onze
slijk is geintroduceerd, als
effecte rijker was dan men
tie der waarde van den voor-
e.

niet ontkennen, dat bij dier-
e Indische Cas zeer te kort
schiet

schiet en gepræjudicieerd word: eene korte vergelijking zal dit klaar maken. —

Bij de verzending van een Schip vol van allerlei behoeftens van hier, word het bedragen daar van, 't welk eene zeer groote som beloopt, als eene Uitgave voor Indiën, het zelve aangerekend, maar wat komt daar van in de Indische Cas? volstrekt niets! deze behoeftens versmelten alle in 't gebruik.

Die van Indiën zenden dit Schip te rug met retouren; deze zijn allen artikelen van Negotie, stel eens ten grootsten deele met Specerijen, die tot zeer geringe prijzen Nederland worden aangerekend; hoe veel beter vaart niet de Cas hier te Lande bij den Verkoop dezer goederen! Ondertusschen blijft de Indische, die dit zoo laag heeft aangerekend, bezwaard met het kostbaar onderhoud der Specerijgewesten. Men voelt dus gereedelijk, dat eene vergelijking te willen maken tusschen de sommen van het naar Indiën verzondene tegen de Inkoopsprijzen van het van daar ontvangene alleroneigenst zoude zijn.

Zouden dus die van Indiën niet kunnen antwoorden: wij hebben en de Inkomsten uwer Bezittingen zoo aanmerkelijk vergroot, en uwe Winsten zoo aanzienlijk vermeerderd, onze retouren zijn, schoon al duurder, (om de stelling hier boven geciteerd toe te geven) evenwel zoo valuabel voor u geweest, dat gij in de laatste 40 Jaaren zoo veel meer dan in de vorige 40 Jaaren daar van in uwe Cas hebt

gekregen. gij remitteert ons jaarlijks oneindig minder ter vergoeding onzer te dragene Lasten, dan dezelve waarlijk belopen; 't is daardoor dat wij meer en meer moeten ten agteren gaan, die Lasten zijn niet zoo excesfive, of wij hebben u uit de voorbeelden der vroegere Jaaren getoond, dat ze gansch niet ongewoon zijn, en dat extraordinaire omstandigheden dezelve hebben verzwaard; gij reprocheert ons, dat sederd 1724. onze staatrekening nooit met een voordeelig Saldo gesloten wierd, maar is niet de Nederlandsche sederd 1736. in 't zelve geval, in welk Jaar ze begon ten agteren te komen met een Saldo van 14 Tonnen, 't geen in naauwlijks 20 Jaaren daar aan tot even zoo veel Millioenen geklommen was, beneden welke het nooit gedaald is dan in de eventueele omstandigheden van den laatsten Oorlog tusschen Engeland en Frankryk.

Gij reprocheert ons, dat de vermeerdering onzer Lasten is boven proportie van de vermeerdering onzer Voordeelen; —— maar is het niet veel erger in Nederland gesteld, daar is Uwe veragtering niet verminderd, maar toegenomen; onaangezien de retouren, die ten tijde uwer eerste veragtering Twaalf millioenen opbragten, vervolgens zeer considerabel zijn opgeklommen. ——

In Indiën hebben uit de voordeelen van Inkomsten en Winsten de Lasten zoo veel gesuppleerd, als zulks derzelver bedragen gedoogde; het overige moet Nederland suppleeren uit het geen de retouren boven den inkoop afwer-

itteert ons jaarlijks oneindig
ding onzer te dragene Las-
waarlijk belopen; 't is daar-
en meer moeten ten agteren
zijn niet zoo excesive, of
de voorbeelden der vroegere
at ze gansch niet ongewoon
traordinaire omstandigheden
verzwaard; gij reprocheert
724. onze staatrekening nooit
lig Saldo gesloten wierd,
ederlandsche federd 1736. in
welk Jaar ze begon ten agte-
een Saldo van 14 Tonnen,
lijks 20 Jaaren daar aan tot
llioenen geklommen was, be-
ooit gedaald is dan in de even-
neden van den laatsten Oor-
eland en Frankryk.

t ons, dat de vermeerdering
ven proportie van de vermeer-
ordeelen; — maar is het niet
derland gesteld; daar is Uwe
verminderd, maar toegeno-
en de retouren, die ten tijde
gtering Twaalf millioenen op-
gens zeer considerabel zijn op-

pen uit de voordeelen van *In-*
sten de Lasten zoo veel gesup-
derzelver bedragen gedoog-
moet Nederland suppleeren
retouren boven den inkoop af-
wer-

werpen, maar in Nederland is zelfs door het zoo important vermeerderd Rendement der retouren de veragtering niet verminderd, maar des onaangezien toegenomen.

En wat kan men daar tegen van hier inbrengen, dan: uwe Kosten kunnen en behooren hier en daar verminderd te worden: maar zelfs na die vermindering zullen wij nog niet in staat zijn dezelve van hier te suppleeren, dewijl wij bij 't opmaken onzer Balancen bevinden, dat door de grootheid onzer eigen Uitgaven daar toe niet alleen niets meer kan overschieten, maar dat wij zelfs zonder dat te doen nog grof en groot te kort komen.

Vermeerdert dan mijn Commandit of Bediende buiten 's Lands de Inkomsten mijner Bezittingen, zijn zijne Inkomsten meerder, brengen zijne retouren mij nog aanzienlijke voordeelen aan, en gaat het Comptoir hier te Lande echter agter uit; dan is het een bewijs, dat het niet zoo zeer of voornamentlijk alleen hapert bij mijn Bedienden, al is hij niet volkomen vrij te spreeken, van te veel kosten te maken, maar dat bij mij zelven de wagen niet regt gaat, en dat de Uitgaven hier te Lande te groot zijn.

Dit is ook de Uitspraak van de Vergadering van 17n. bij derzelver Resolutie van 20 October 1785. alwaar over deze materie met zoo veele woorden gezegd word: dat de oorzaaken van 's Comps. verval en veragtering niet

de Indiſche alleen, maar ook in de Nederlandſche Huishouding worden gevonden.

Het menagement waar mede dit is uitgedrukt, verbied ons om er meer van te zeggen, maar 't komt ons voor, en wij zijn tenvollen verzekerd, dat de Uitgaven van de Maatſchappij hier te Lande, daar de finale afrekening is, te groot zijn om door de Winſten te worden goedgemaakt.

Het is onder deze zwaare Uitgaven, dat de Compe. bezwijkt, en er is volſtrekt geen middel om haar te redden, dan door eene zeer merkelijke vermindering derzelver, dewijl die in ſtaat zijn al het ſecours, dat men haar mogt kunnen verſchaffen, hoe groot ook, te abſorbeeren.

Kan men hier te Lande die vermindering introduceeren op eene wijze, die daar en boven van den grootſten invloed is op de verbetering der Indiſche Huishouding, en wel dat gedeelte derzelver, 't geen haar, naar 't algemeen en eenpaarig gevoelen van allen, die hier over gedagt hebben, meest drukt, ja ruïneert; kan men daar bij middelen, die niet hersſenſchimmig zijn, uitdenken, om haar nieuwe Winſten en Inkomſten aan te brengen, dan is niet alleen voor haar beſtaan gezorgd, maar haar bloeij en welſtand moet herboren worden.

Is dit dan nog zoo onmogelijk? Immers behoort ten minſten alles beproefd; daar toch niemand zal ontkennen, dat de Compe. anders

maar ook in de Nederland-
orden gevonden.

waar mede dit is uitge-
om er meer van te zeg-
ons voor, en wij zijn ten
t de Uitgaven van de Maat-
ide, daar de finale afreke-
n om door de Winſten te
kt.

e zwaare Uitgaven, dat de
en er is volſtrekt geen mid-
dden, dan door eene zeer
ering derzelver, dewijl die
ſecours, dat men haar mogt
, hoe groot ook, te abſor-

Lande die vermindering in-
ne wijze, die daar en boven
invloed is op de verbetering
houding, en wel dat gedeel-
geen haar, naar 't algemeen
elen van allen, die hier over
eest drukt, ja ruïneert; kan
elen, die niet herſenſchim-
n, om haar nieuwe Winſten
te brengen, dan is niet al-
peſtaan gezorgd, maar haar
moet herboren worden.

zoo onmogelijk? Immers be-
n alles beproefd; daar toch
kennen, dat de Compe. an-
ders

ders voorzeker niet te houden is. Het is dan hoog tijd, om tot het cordaat Beſluit te komen, van de betreden paden, die men zeker ziet, dat ten verderve uitlopen, te laten liggen; en daar men langs dezelve nooit gekomen is, en niet kan komen waar men moet wezen, eindelijk geheel nieuwe te durven inſlaan; er is geene keuze dan van zeker verloren te gaan, of gansch andere middelen tot behoud te beproeven, geheel nieuwe middelen, dewijl de reeds zoo lang beproefde door de conſtantſte ondervinding hunne ongenoegzaamheid bewezen hebben, middelen eindelijk, die aanſtonds van kragt kunnen zijn, en efficacieus genoeg werken.

De memorie van den kundigen Heer *van der Hoop* onder den titel van *Conſideratien over den Staat van de Compagnie, en de Middelen om haren geheelen val te verhoeden*, bepaalt zig tot de redresſen, welke Indiën aangaan.

Het intrekken, bij voorbeeld, van eenige Comptoiren, daar bij aangeprezen, is goed, het kunnen echter ſlechts weinigen zijn, maar bij 't behouden of afſchaffen van deze ſtaat noch valt de Compe., ook moet zulks met de grootſte circumſpectie geſchieden, dewijl die veel ligt zeer ſchielijk zullen bezet worden door zulke, wier Nabuurſchap niet zeer te verlangen is, om den indrang op andere Comptoiren; wie toch kan hier vreemd van zijn, die eenigzins met de betreklijke posſesſien der reſpective Europeeſche Natien in Indiën bekend, het groote belang weet, om zig eene

onereuſe te getroosten ter conſervatie of bekoming van eene profitabele, en die de fineſſes en geheime meſures en machinatiën heeft nagespoord, om maar eerst hier of daar eenen kleinen voet te krijgen, ten einde daarvan in der tijd een groot gebruik te maken, waartoe altijd aanleiding kan gezogt en gevonden worden.

Maar zal het dus wel zoo veel betekenen, 't geen men hier mede uitwint, en zoude die voorzigtige Man dit intrekken wel zelfs verder durven aanraaden, dan tot ſubalterne Reſidentien van plaatzen, daar men een Hoofdcomptoir heeft? —

Wij onderſchrijven hartlijk den raad om de Coffyculture uit te breiden; doch dit moet op tijd werken, en helaas! er is geen tijd meer. De Coffyboonen geven geen vrucht op het oogenblik, dat men ze plant.

Het reduceeren van den omflag van dienaren is zeer goed en zal van zelven volgen, als men tot opperhoofden, daar 't maar eenigzins kan vallen, ſtelt Dienaren van minder rang, gelijk meermalen is aangeraaden. nergens Raaden van Indiën, als miſſchien op Java en Ceilon; het is daarenboven te verwagten, dat een Opperhoofd van minder rang door de hooge Regering minder zal worden gemenageerd, dan een van hunne medebroeders, naar den Regel: *Hodie tibi, cras mihi!*

Zoo

Zoo is het ook van groot nut wel te loonen en wel te ſtraffen; door het eerſte Bedienden, die braaf zijn, die zig distingueeren door in hunne Posten het waare voordeel der Compe. te bevorderen, en misbruiken tegen te gaan, maintineerende en encourageerende; door het laatſte de ſlegten affchrikkende.

Naer 's Comps. oude manier in de tijden, toen zij best wierd gedient, gebruikte men een zeer eenvoudig middel om zig van ſchadelijke Dienaren te ontlasten, door dezelve alleen van hun Dienst te ontſlaan, en naar Nederland te laten opkomen, zonder zig in eenige Procedures met hen in te laten, in welke zij veeltijds middel vinden de ſtraf te ontduiken; en dit wierd, gelijk het moet, gepractizeerd zonder aanzien van Perſoonen, Familie, Rang of Protectie.

Deze Memorie mag doorwerkt en treffelijk genoemd worden met opzigt tot haar but, de menage en reductie in Indiën; wlj ontkennen niet, dat menage en reductie ontegenſpreeklijk prijslijk zijn in eene Directie, welke ten agteren is; maar de gevallen zijn in de mercantile waereld misſchien zeer zeldzaam, in welke men alleen daar door een groot *deficit* is te boven gekomen, er hebben dan zeker nog andere Omſtandigheden toe geconcurreerd, waar aan het redres meer dan aan pure œconomie was toe te ſchrijven. Hier komt nog bij, dat het bedenklijk zou zijn, dergelijke Reductie, als ten opzichte der grootheid van 't *deficit* iets zoude kunnen betekenen, op een oogenblik te

introduceeren; de ordres daar toe worden gemaklijker gegeven, dan uitgevoerd; wij zagen, dat alle de pogingen, welke zoo veele groote Generaals daar toe bij uitſtek in 't werk ſtelden, het oogmerk zoo min hebben bereikt, als de ernſtigſte vertoogen en bevelen van hier; was zulks gemaklijk te executeeren geweest, het was door alle deze auctoriteiten uitgevoerd, maar 't komt ons voor, dat men deze Theorie niet heeft kunnen in Praktijk brengen, zonder dat er eerst de zaaken hier te Lande toe ingericht wierden, en dat, al konde die Reductie geſchieden, en konde ze op een oogenblik geſchieden zonder eenig gevaar, des neen! zij dan nog alleen en op zig zelve het bedoelde effect niet zoude daarſtellen.

Het is met geen paſive menage te redden, er moeten active operatien bijkomen, of men is niet geholpen; operatien, die op den duur, en in hare gevolgen tot Indiën zelve meer kunnen afdoen, dan deze geheele Reductie te zamen; behalven dat eene zoo notabele Reductie ook een notabelen invloed moet hebben op de Winſten en Inkomſten, welke in meer of minder evenredigheid zullen afnemen: alle deze dingen hangen zamen, en gaan als hand aan hand gepaard; doch alle de voorgeſtelde middelen, welke in de daad zeer prijslijk en niet te verwerpen zijn, kunnen daarenboven nog eerſt op tijd werken; zij kunnen dus den val niet verhoeden, die, zal men de waarheid zeggen, reeds daar is; er worden vereiſcht nieuwe middelen, ſpoedige, kragtige en toereikende middelen, om haar weder op te richten,

en

en ſtaande te doen blijve
voorſpoedig ſtaande: da
zel ontknoopen? wie za
het voorſtel daar toe te
geagt te worden? wie m
om alle de zwakheden da
oogen te zien?

Maar welke zwakheden
gedachten van hen, die in
zouden moeten werkzaam
blik te twijffelen, of zij
Maatſchappij boven alles
zelfs, ware het nodig, opo

Zouden wij, den onve
vende, ons zelven niet
van onze geringe poging
gewend om den zelven,
te weeren?

Als wij daar bij agt
't ganſche Vaderland, h
Ik val met en door uw
de ſtem van zoo veel d
welke roepen: mijn gans
door uwe Maatſchappij! v
wier verminderd vermo
ſtelt derzelver mildadigen
ger te laren gevoelen; var
min vermogende en arm
op welke eindelijk de ga
meeste zwaarte drukt e
rampzalige verwarringen
ontſtaan; vinden wij on

ordres daar toe worden ge-
, dan uitgevoerd; wij za-
ogingen, welke zoo veele
aar toe bij uitſtek in 't werk
k zoo min hebben bereikt,
vertoogen en bevelen van
emaklijk te executeeren ge-
oor alle deze auctoriteiten
't komt ons voor, dat men
heeft kunnen in Praktijk
at er eerst de zaaken hier te
t wierden, en dat, al kon-
eſchieden, en konde ze op
hieden zonder eenig gevaar,
nog alleen en op zig zelve
niet zoude daarſtellen.

n pasſive menage te redden,
operatien bijkomen, of men
operatien, die op den duur,
n tot Indiën zelve meer kun-
leze geheele Reductie te za-
t eene zoo notabele Reductie
invloed moet hebben op de
nſten, welke in meer of min-
zullen afnemen: alle deze
men, en gaan als hand aan
ch alle de voorgeſtelde mid-
le daad zeer prijslijk en niet
, kunnen daarenboven nog
en; zij kunnen dus den val
ie, zal men de waarheid zeg-
s; er worden vereiſcht nieu-
oedige, kragtige en toerei-
om haar weder op te richten,
en

en ſtaande te doen blijven, niet alleen, maar voorſpoedig ſtaande: dan, wie zal dat raadzel ontknoopen? wie zal zig exponeeren, om het voorſtel daar toe te doen zonder temerair geagt te worden? wie moeds genoeg bezitten, om alle de zwakheden der menſchen onder de oogen te zien?

Maar welke zwakheden? Wij voeden te hooge gedachten van hen, die in dezen voornamentlijk zouden moeten werkzaam zijn, om een oogenblik te twijffelen, of zij niet het behoud van de Maatſchappij boven alles zouden wenſchen, ja zelfs, ware het nodig, opofferingen willen doen.

Zouden wij, den onvermijdelijken ſlag belevende, ons zelven niet te berispen hebben, van onze geringe pogingen niet te hebben aangewend om den zelven, ware het doenlijk, af te weeren?

Als wij daar bij agt geven op de ſtem van 't ganſche Vaderland, het welk ons toeroept: Ik val met en door uwe Maatſchappij! op de ſtem van zoo veel duizend Ingezetenen, welke roepen: mijn gansch beſtaan was in en door uwe Maatſchappij! van zoo veele Rijken. wier verminderd vermogen hen buiten ſtaat ſtelt derzelver mildadigen invloed op alles langer te laten gevoelen; van zoo veele duizenden min vermogende en arme Handwerkslieden, op welke eindelijk de ganſche laſt altijd met de meeste zwaarte drukt en nederkomt; op de rampzalige verwarringen, die hier uit moeten ontſtaan; vinden wij ons aangemoedigd, om

't

't geen ten minſten aan ons voorkomt te kunnen ſtrekken tot behoud, ja zelfs tot den bloeij van de Maatſchappij, open te leggen.

Wij doen dit met te minder ſchroom, daar geene onzer gedagten uitlopen op iemands nadeel, maar in tegendeel zoo wel op het voordeel van alle 's Lands ingezetenen alhier en in de Coloniën, als dat van de Maatſchappij zelve.

Dan om dit met eenige orde te behandelen, moeten wij beſchouwen:

1. Den Handel van hier op Indiën, of eigentlijk de Verzending naar Indiën, van zoogenaamde Vaderlandſche goederen.

2. De Handel van Indiën naar deze Landen, gemeenlijk die der *Retouren* genaamd.

1. De Schepen, welke de Compe. tot het drijven van haren Handel zelve aantimmert, komen haar zekerlijk duur te ſtaan; maar men heeft er de waarde voor, want zij gaan in ſoliditeit van conſtructie ook zeker die van Particulieren verre te boven, en kunnen ook daarom, zonder ongelukken, veel langer vaaren dan die van Particulieren: deze eigen aanbouw behoort tot het wezen van de Compe. en kan daarom niet veranderd worden; de Compe. is om het Land, maar niet het Land om de Compe.; men zou egter in dezen de kosten wat kunnen mitigeeren, door ook van tijd tot tijd tusſchen beide eenige gehuurde ſchepen te em-

emploijeeren, mids dezelve van de kiel af in Steden, daar Kameren zijn, waren gebouwd. De vergelijking, welke de Heer *van der Hoop* heeft overgelegd van het onderſcheid tuſſchen gehuurde en eigen ſchepen, doet zien, hoe groot dat is in faveur der gehuurde; en men mag daar voorzeker alle geloof aan geven, dewijl ze vooral niet in 't voordeeligst licht voor de gehuurde is geſteld, zoo dat men het voordeel nog vrij wat hooger zoude behooren te aeſtimeeren; maar men zoude zeer kwalijk doen, en de Maatſchappij met det tijd in de grootſte ongelegenheid brengen, zoo men den eigen aanbouw wilde ſtaaken.

Het zijn ook niet de Casques der Schepen op zig zelve, welke deze Uitgave meer bezwaaren; derzelver aanbouw is in de laatſte 40 Jaaren over het geheel minder geweest dan in de vorige: dezelve bedroeg van

1701 tot 1740 bij A.	173	van 1741-1780	134
—— —— —— Z.	80	—— —— ——	61
—— —— —— D.	26	—— —— ——	25
—— —— —— R.	25	—— —— ——	26
—— —— —— H.	25	—— —— ——	24
—— —— —— E.	28	—— —— ——	25
	357		295

Dus in de laatſte Epoque 62 Schepen minder zijn aangebouwd.

Wat de gehuurde betreft, behoorde men, op dat de voordeelen, welke de Compe. daar bij geniet, niet zouden aanlopen tegen het belang

lang van de Werklieden in de Steden, zelfs te bepalen, dat ze in dezelve zouden moeten gebouwd zijn.

Maar wat derzelver Uitrusting aangaat, hier in zoude zeker groote menage kunnen plaats hebben; hoe veele Artikelen, van welke Particulieren zig zeer gemaklijk pasfeeren, zonder minder gelukkig te vaaren, worden dubbel en dwars in eene zoo overvloedige ruimte medegegeven, dat ze zelfs door dien overvloed aanleiding tot misbruiken geven.

Indien de Eigenaars der gehuurde Schepen te disponeëren waren een Inventaris mede te deelen van 't geen zij medegeven, zoude men niet vreemd zijn, dat er 50 percent differentie zoude bevonden worden tusfchen de kosten van den ruimften Equipant, en de Compe. flaat men dit over de behoeftens van zoo veele Schepen, als de Maatfchappij in haren dienst heeft, zoo zal het een voornaam object uitleveren.

Gaan wij nu over van de Schepen zelve tot derzelver Emploij, daar voor wenschten wij liever een gordijn te mogen fchuiven.

Het is onbegrijpelijk, dat, daar geene Natie van de wereld meer uitgeleerd is in de Vragtvaart, en het daar in verder gebragt heeft, dan de onze, zoo dat tot nog toe alle andere in dit ftuk verre agter uit bij haar zijn, en daar men deze, de ziel onzer Commercie, de hoofdzenuw van ons beftaan, de waare bron van al-

ge-

gemeene welvaard noemen mag, men op dit zoo alleraangelegenſte ſtuk, van welks goed overleg en directie alles afhangt, bij dat groot commerciëerend Lighaam van de Oost-Indiſche Maatſchappij, naauwlijks eenige de minſte aandagt ontmoet, en de Navigatie, welke bij haar zoo uitgeſtrekt is, tracteert op eene wijze, of men geen het minſte denkbeeld had, zelfs van 't geen alle andere Navigateurs in dit zelfde Land, buiten haar alleen, zoo ernſtig occupeert, ja 't geen dén eerſten grondſlag van de Navigatie uitmaakt. Is er eenige de minſte, ik zwijge geregelde naſpooring, uit welke men kan weten, of één dezer kostbare Lighamen, van welke men zig bedient, om er Winſt mede te doen, zig vrij vaart, voor- of nadeelig vaart, of men er een Ton mede wint, of twee Tonnen mede verliest; men ſlaa dit over eene navale magt van over de 100 Schepen, welke de Maatſchappij in haar dienſt heeft, en men zal voelen, wat negligentie of attentie op dit ſtuk kan te weeg brengen; ja bevinden, dat er het geheele beſtaan of de val van kan afhangen.

Men zal zeggen: wij moeten Schepen hebben om onze Behoeften over te voeren, en onze Retouren af te halen; een en ander is nodig; men kan ons niet op denzelfden voet beſchouwen als Particulieren, welke navigeeren uit ſpeculatie en van de Cabottage leven, welke hun Tak is; maar wij vragen, of men niet in een derde nogthans gelijk is, en uit het zelfde grondbeginzel ageert, te weten om winst te doen?

Alle

Alle de Onkosten, die men maakt, 't zij voor de Equipagie, 't zij voor de overige Artikelen van Uitgave in 't uitgestrekte huishouden, geschieden met een uitzigt, van te kunnen betaald worden uit de Winsten; maar zoo mijne Onkosten zwaarder zijn, dan mijne Winsten, gaa ik verloren: men behoort alle zijne Kosten naauwkeurig te weten, en op het Employ zijner Schepen vooral eene zeer groote attentie te geven, te meer, daar deze Kosten ruïneus kunnen zijn; men moet zijnen Handel met deze Kosten bezwaaren, wil men weten, wat men zuiver wint; waar toch zou het eindelijk heen, zoo men alleen beschouwde: Ik ontving voor *f* 50,000 - : - aan Goederen, en verkogt ze voor *f* 100,000 - : - zonder teffens te berekenen, om die goederen te bekomen, en die Winst op dezelve te behalen, heb ik *f* 120,000 - : - Kosten moeten dragen, zoo dat ik in plaatze van met een halve Ton bevoordeeld te zijn, in effecte *f* 20,000 - : - verloren heb? Van welke nuttige gevolgen zoude het zijn ieder Schip een Hoofd te laten geven, en daar onder al deszelfs wedervaren te brengen, den tijd van deszelfs Equipagie hier, medegevoerde goederen, arrivement aan de Kaap, gemaakte Onkosten, aldaar uitgeleverde en ingenomene goederen, den tijd van deszelfs depeche verder, arrivement ter principale destinatie, nieuwe Onkosten, werwaard vervolgens geëmploijeerd, met welke vragt, hoe lang vertoefd ter dezer plaatze, retour van daar, en met welke Goederen, &c. — Welk een inzigt zoude dit geven voor Bewindhebbers in veele zaken, die hun oog thans ontduiken, en

de

en, die men maakt, 't zij voor
zij voor de overige Artikelen
uitgestrekte huishouden, ge-
uitzigt, van te kunnen be-
de Winsten; maar zoo mijne
er zijn, dan mijne Winsten,
men behoort alle zijne Kosten
veten, en op het Employ zij
oral eene zeer groote attenti
er, daar deze Kosten ruïneu
n moet zijnen Handel met de
aaren, wil men weten, wa
; waar toch zou het eindelijk
alleen beschouwde: Ik om
,000 - : - aan Goederen, e
f 100,000 - : - zonder teffen
m die goederen te bekomen
dezelve te behalen, heb ik
Kosten moeten dragen, zoo de
met een halve Ton bevoor
effecte f 20,000 - : - verloren
nuttige gevolgen zoude he
een Hoofd te laten geven, e
szelfs wedervaren te brengen
szelfs Equipagie hier, mede
ren, arrivement aan de Kaap
sten, aldaar uitgeleverde en in
eren, den tijd van deszelfs de
rrivement ter principale dest
Onkosten, werwaard vervo
erd, met welke vragt, hoe lang
zer plaatze, retour van daar
Goederen, &c. — Welk een
geven voor Bewindhebbers i
e hun oog thans ontduiken, en
de

de Maatschappij millioenen kosten, welke over boord gevaaren worden! moet men zig niet verwonderen, dat hier op geene orde is? want of wel bij toeval eens iets van dien aart is aangehaald, dit is maar bij toeval; maar het eischt eene zeer geregelde naspooring; zulk een Boek behoorde niet alleen hier, maar ook afzonderlijk in Indiën gehouden te worden, op dat men daar handtastelijk zijne eigene misbruiken zou zien, en die uit schaamte corrigeeren.

En kan men zig wel verwonderen, dat het Lighaam van de Maatschappij bij zulk een kanker zoo zwak is?

Een inzigt hierin zal alleen en op zig zelve eene menage hervoordbrengen, waar by geene Reductie in Indiën te vergelijken is. Maar wij gaan verder.

Hoe is het nu met de Bevragting dezer schepen van hier gelegen? wat vragt maken zij voor mij? dit is almede eene allerwigtigste vraag van een Navigateur, want die voor zijne eigene rekening schepen equipeert, en geheel aflaadt, moet gerust kunnen zijn, van er ten minsten de vragt uit te kunnen halen; die vragt moet gehaald worden uit de Winst op de goederen, welke zij vervoeren, dewijl men ze voor eigene rekening met goederen aflaadt; maar om hier over eenigzins te kunnen oordeelen, hebben wij uit den hoop der Faktuurboeken een voor de hand weggenomen, welke wij bevonden hebben te behelzen de Facturen der naar Batavia verzondene goederen met

25 Schepen, agter den anderen, bij de Kamer van Amſterdam geëquipeerd, welke 25 Schepen vervoerd hebben een Kapitaal van nog geen 20ſte aan Negotiegoederen en daarentegen $\frac{1}{20}$ aan Behoeften, behalven de Specien; omtrent welke eerſte nog dient geobſerveerd, dat alles wat voor Japan gezonden word, het geen een zeer groot gedeelte van deze ſom voor Negotie uitmaakt, in een ſtricten zin geen Negotie kan genoemd worden, dewijl men 't niet kan debiteeren, waar men wil, of de hoogſte markt is, maar door de Japonneſen is gecommitteerd, die er een prijs naar hunne zinnelijkheid opſtellen; maar al kon dat geheele Kapitaal als zoodanig worden aangemerkt, en al kon men op dat geheele Kapitaal van Negotiegoederen 100 per Cent advanceeren, hoe weinig nog zou dit afdoen, met opzigt tot de Kosten van den Vervoer! min dan een druppel aan den emmer! Ondertuſſchen is het er zeer verre van daan, van zulke Winſten te behalen: hoe veele van die goederen worden niet van de eene plaats naar de andere vervoerd, zonder ergens gewild te wezen! hoe veele liggen niet overal als een dood Kapitaal Jaaren lang onder de Reſtanten! Eindelijk worden zij gedeeltelijk, of met een geringe Winst verkogt, waar bij geen Intrest van geld, geen riſico van de zee, geen vragt van vervoer, geen proviſie van adminiſtrateurs &c. word berekend; of gelijk veelal het geval is, met groote verliezen van de hand gezet; ongerekend 't geen in dien tuſſchentijd, of werkelijk bedorven is, of den naam daar van gekregen heeft.

Al-

Alle Emploij van 's C
derlandſche Koopmanſch
zoo men niet een gefunde
van een veel grooter voo
zending van gemunte
naar mate van derzelver
quireert, 't welk men d
percent moet calculeeren
Compe. op die Koopma
veele Jaaren minder als
op de *Specien heeft g*
ſchade is geweest; men
verkogte Manufacturen d
ton a 78 ſt. welke hier
64 ſt. waarde had, en wa
effectief geld voor geld
beeldde men zig ruim
te hebben, daar de vra
bederf &c. verloren was.
ſpecien, welke nooit beder
boven dat van goederen
niet alleen voordeeliger,
ter bevordering van den
de Compe. *als waar door*
deelige Canalen kan uitb
overal en altijd gewild is
alle Inkoopen naauwst ka

Is het nu zoo gelegen
Negotie, uit welke op
magement voor de Koſten
met de Behoeften is het
deze valt zekerlijk geen
het transport is louter

C

Alle Emploij van 's Comps. fondſen in Vaderlandſche Koopmanſchappen is verkeerd, zoo men niet een gefundeerd vooruitzigt heeft van een veel grooter voordeel, dan zij bij verzending van gemunte of ongemunte ſpecie naar mate van derzelver Indiſche Valuatie acquireert, 't welk men door een op ruim 20 percent moet calculeeren, zoo dat al wat de Compe. op die Koopmanſchappen zedert zoo veele Jaaren minder als de gewoone Winſten op de Specien heeft geadvanceerd, louter ſchade is geweest; men ontfing voor zijne verkogte Manufacturen dezelve ſpecie ducaton a 78 ſt. welke hier te Lande ſlegts 63 a 64 ſt. waarde had, en wanneer men dus maar effectief geld voor geld gekregen had, verbeeldde men zig ruim 20 percent gewonnen te hebben, daar de vragt, interest, rifico, bederf &c. verloren was. Het uitzenden van ſpecien, welke nooit bederven of lacceeren &c. boven dat van goederen, is dus op zig zelve niet alleen voordeeliger, maar ook præferabel ter bevordering van den generalen handel van de Compe. als waar door men derzelver voordeelige Canalen kan uitbreiden, door 't geen overal en altijd gewild is, en waar mede men alle Inkoopen naauwst kan bedingen.

Is het nu zoo gelegen met de Artikelen van Negotie, uit welke op verre na geen dedommagement voor de Kosten kan worden gehaald, met de Behoeften is het nog veel erger, op deze valt zekerlijk geene de minſte Winst, het transport is louter onereus, en de vragt

geheel verloren. Maar er komt nog vrij wat meer bij tot bezwaar van dit Artikel.

Wij ſpreeken niet van het groot bezwaar der Onkosten van kasten, kisten en vaten, nog hoe weinig menage in de afpakking, ter vermindering dezer Kosten, dikwijls plaats heeft; vestigen wij liever het oog op het geen omtrent deze Behoeften van meer belang is.

Om van het Eerſte te beginnen, is reeds van remarque de wijze, op welke de Inkoop dezer goederen de Kameren word aanbedeeld; de ſplitſing van de geaccordeerde quantiteit naar mate van het aandeel der Kameren, maakt reeds, dat men die door de kleine portien duurder moet inkoopen, dan of de Partij van dit goed bij elkander bleef; 't was immers niet onmogelijk dit op eene andere wijze onder elkanderen te rescontreeren; gebruikt men dus niet veeltijds zes kasten of kisten, daar men met één of twee zou kunnen volſtaan? Zoo komt ons, terwijl wij dit ſchrijven, tot een ſtaaltje voor de verzending van 100 P. Amaril, kostende . . . . . f 7 - : -
voor 't Vat . . . f 6 - : -

zamen . . . f 13 - : -

En van zulke gevallen kan men een geheel Register leveren. Men kan hier uit opmaken, welk een voornaam object de kasten, kisten en vaten alleen uitmaken, die louter brandhout zijn, daar zij aangebragt worden.

Voor

Maar er komt nog vrij wat
aar van dit Artikel.

iet van het groot bezwaar der
isten, kisten en vaten, nog
ge in de afpakking, ter ver-
Kosten, dikwijls plaats heeft;
er het oog op het geen om-
ften van meer belang is.

Eerste te beginnen, is reeds
e wijze, op welke de Inkoop
le Kameren word aanbedeeld;
e geaccordeerde quantiteit uit
eel der Kameren, maakt reeds
or de kleine portien duurder
dan of de Partij van dit goed
ef; 't was immers niet onmo-
ne andere wijze onder elkande-
eeren; gebruikt men dus niet
sten of kisten, daar men met
u kunnen volstaan? Zoo komt
j dit schrijven, tot een staaltje
ding van 100 P. Amaril, kost

. . . . f 7 - :
Vat . . f 6 - :

zamen . . . f 13 - :

e gevallen kan men een gehe
n. Men kan hier uit opmaken
naam object de kasten, kisten
irmaken, die louter brandhou
angebragt worden.

Voo

Voor zoo verre men verscheiden goederen uit handen van de begunstigde Leveranciers bekomt, mag men vrij vaststellen, dat ze naar derzelver qualiteit zeer wel betaald worden; het zoude niet moeijelijk zijn daar van zeer sprekende voorbeelden aan te haal en.

Het Empressement, waarmede die Leveranciën gefeliciteerd worden, toont het belang, 't geen men er in stelt om dezelve te obtineeren; veele consideereren het vaak als Ampten, die zij tot een bestaan gekregen hebben, zonder te denken, dat zij leverancie aan een goed Comptoir, en dus een naamwaardig debiet in hunne zaak hebbende, zonder dat zij gevaar lopen van wanbetaling, dit hen verpligt alles tot de naaste Prijzen en van de vereischte qualiteit te leveren.

Maar nog! deze goederen kunnen niet altijd ingekogt worden juist op dat tijdstip, dat men dezelve moet verzenden; na de Levering worden dezelve des onaangezien aanstonds betaald met penningen, van welke de Comps. interessen geven moet; eindelijk worden dezelve afgelaaden; ter plaatze der destinatie gearriveerd, worden dezelve afgegeven in de respective Administratien; welke gedagten men van de Huishouding in dezen op bewezene gronden voeden moet, weet elk, die geen vreemdeling is in Comps. Papieren. De steller van de gelaudeerde Memorie proponeert met zeer veel reden een Raad van Indiën de Inspectie daar van op te dragen, en wij zou-

 den

den meenen, dat er wel twee Raaden Inſpectoren over iedere Adminiſtratie mogten zijn; maar laat ons toegeven, dat de Compe. in 't geheel in dezelve niet word benadeeld, wat is dan het geval?

Die goederen liggen daar dikwijls een onheuglijken tijd, tot men er ſuccesſivelijk gebruik van moet maken, men neemt dan van dezelve zoo veel men noodig heeft; hoe lang is dit, al gaat alles geregeld en naar behooren, hoe lang is dit, nadat de goederen in Europa reeds zijn betaald! hoe veel Interest is er dus niet op verlopen, welke zoo wel als de reeds meer aangehaalde Kosten den Inkoop zeer verhoogen! vooral zoo men nog daarboven rekent, gelijk men behoort te doen, het bedorvene, het vermiste, en zoo het Dranken zijn, de laccagie, ſpillagie enz. zelfs bij de getrouwſte Adminiſtratie; met welk alles het overblijvende moet bezwaard worden.

Wat moet het natuurlijk gevolg zijn van zulk een Handel drijven? men kan er niets op antwoorden, dan — Totale ondergang! want de excesſive Onkosten der uitgaande Equipagien, en de Vragten zijn geheel verloren, een zeer aanzienlijk uitſchot hier te Lande aan de weinige Artikelen van Negotie, en de menigvuldige van Behoeften, van welke, al gaat alles in de beste orde, eerst word gebruik gemaakt, als men 't nodig heeft, en dus Jaaren na de betaling, dit uitſchot drukt de Compe. intusſchen met een allerzwaarſten last; de Interesſen, die zij er van moet betalen, mon-

tee-

teeren tot een allerzuurſten
zijn, terwijl wij dit ſchrijv
verbaazende hoogte van
Kapitaal geklommen, waar
een, tot 3 percent gereken
2½ millioen beloopt.

Is dit zoo, als alles naar
handeld, wat moet men er ver
zoo veele redenen heeft,
gebrek aan Oeconomie,
oneerlijke behandeling (
te zeggen) te klagen.

Dan gij klaagt over een
iemand zeggen, die ongene
zoo weinig Artikelen van
men bij derzelver vermeerd
moeten verliezen; men m
ten zenden, voor Menſch
hoe zoude men die daar kri
port? huurde men er Sche
dan de Vragten moeten
Compe. niets daar voor me
pen, 't is te beklagen, maar
alle de Kosten moeten uit
gemaakt worden.

Gij zoudt dan dit willen
werpt, en wij wenſchten
maar zoo gij op de Retour
de en t'huiskomende Vrag
kosten zult brengen, om
de Kosten van zoo veele
ſlag, gelijk wij niet ontk

C 4

r wel twee Raaden Inſpecto-
miniſtratie mogten zijn; maar
, dat de Compe. in 't geheel in
d benadeeld, wat is dan het

liggen daar dikwijls een on-
tot men er ſuccesſivelijk ge
maken, men neemt dan var
men noodig heeft; hoe lang
lles geregeld en naar behoo
s dit, nadat de goederen h
jn betaald! hoe veel Interes
verlopen, welke zoo wel al
ngehaalde Kosten den Inkoop
vooral zoo men nog daarbo
ijk men behoort te doen, he
vermiste, en zoo het Dran
ccagie, ſpillagie enz. zelfs bij
Administratie; met welk alles
e moet bezwaard worden.

et natuurlijk gevolg zijn van
el drijven? men kan er niet
dan —— Totale ondergang
ſive Onkosten der uitgaand
de Vragten zijn geheel verlo
anzienlijk uitſchot hier te La
ge Artikelen van Negotie, e
e van Behoeften, van welke
de beste orde, eerst word ge
als men 't nodig heeft, en dus
betaling, dit uitſchot drukt de
nen met een allerzwaarſten last
ie zij er van moet betalen, mo-

teeren tot een alleraanzienlijkst Kapitaal, en zijn, terwijl wij dit ſchrijven, reeds tot de verbaazende hoogte van bijna 83 millioenen Kapitaal geklommen, waar van de Interest door een, tot 3 percent gerekend, jaarlijks alleen 2½ millioen beloopt.

Is dit zoo, als alles naar behoren word behandeld, wat moet men er van zeggen, daar men zoo veele redenen heeft, om over inattentie, gebrek aan Oeconomie, ja kwade trouw en oneerlijke behandeling (om het maar ronduit te zeggen) te klagen.

Dan gij klaagt over een kwaal, zal misſchien iemand zeggen, die ongeneeslijk is; men zend zoo weinig Artikelen van Negotie, om dat men bij derzelver vermeerdering nog meer zou moeten verliezen; men moet immers Behoeften zenden, voor Menſchen, en Schepen, hoe zoude men die daar krijgen zonder transport? huurde men er Schepen toe, men zou dan de Vragten moeten betalen; geniet de Compe. niets daar voor met hare eigene ſchepen, 't is te beklagen, maar niet te veranderen, alle de Kosten moeten uit de Retouren goedgemaakt worden.

Gij zoudt dan dit willen, die ons dit tegenwerpt, en wij wenſchten dat het zoo ware, maar zoo gij op de Retouren ook de uitgaande en t'huiskomende Vragten en Scheepskosten zult brengen, om niet te ſpreeken van de Kosten van zoo veele Comptoiren en omſlag, gelijk wij niet ontkennen, dat zij daar

op behooren gebragt te worden, en dan daar mede den Inkoop cargeert, zult gij haast ontdekken, hoe gij bedrogen zijt, in de verbeelding van bij slot van rekening een voordeelige Handel gedreven te hebben; gij zult u niet meer verwonderen over de slegtheid van uwe Balance, en gij zult overtuigd worden, dat de Kosten, die gij doen moet, dezelve zeer verre surmonteeren.

Zal men dan van den Handel op de Oost-Indiën afzien, en eene Maatschappij zien vallen, die de steun van 't geheel is! Nooit kome deze gedagte in ons op? wij willen deze overtuiging alleen, opdat men niet langer voortgaa in de oude ruïneuse wegen, maar de cordaatheid hebbe van andere in te slaan, waar toe men niet komen zal, zoo lang men niet ziet, of dit te moeten doen, of te moeten zinken.

Wel aan dan, o Maatschappij! ontsla u voor een aanmerklijk gedeelte van Uitgaven, die u zoo onlijdelijk drukken, en in welker Emploij gij zoo dikwijls kwalijk wordt behandeld, ontsla u van die kostbare Administratien in Indiën, die u verteeren.

Is het niet uwe geduurige Toevoer uit Nederland, alleen met daar toe opgenomene penningen, waar uit dat aanzienlijk Kapitaal van Reitanten in de Magazijnen geboren word, welke zoo lang een ruïneuse kanker in den boezem der Compe. waren en nog zijn; en verwisselt het daar aan besteede geld, van het oogen-

oogenblik dat gij 't betaald hebt, niet in een dood Kapitaal, 't geen gij jaarlijks vergroot, en waar door uwe verliezen moeten accresceeren? want de laccagie, spillagie en bederf van alles wat overtollig in de Magazijnen is, is immers een Verlies 't geen men niet behoefde te lijden.

Uw Lighaam is te uitgestrekt, om alle de behandelingen uwer dienaren te overzien, ontlast u van die Uitgave, zoo lang voor gij het gekochte kunt gebruiken, en van zoo veele Kosten, als nog daar op lopen, verlies niet langer geheel en al die veel waardige Vragten uwer Schepen; laten duizenden van Ingezetenen van een Land, van 't welk de geest van Commercie de ziel alleen uitmaakt, uwe Hoofdplaats voorzien, van het geene gij behoeft; hunne industrie en activiteit zal dit, zoo gij de middelen wilt faciliteeren, kunnen doen, op eene wijze, die hun voordeel geeft, en gij zult er een onnoemlijk voordeel voor u zelve in vinden, zonder dat gij behoeft bezorgd te zijn voor onderkruiping uwer privative en exclusive Navigatie, welke onderkruiping gij als een vergift moet aanzien, hoe smaaklijk zij u gemaakt wordt. Al zoudt gij ter plaatze, waar gij uwe Goederen behoeft, een veel meerder prijs voor dezelve, dan hier, besteden; (tegen welks exces echter ook middelen zijn:) hoe veel zult gij niet nog uitwinnen, door niet in de noodzakelijkheid te zijn, van een schat voor dezelve op te schieten, zoo lang voor gij dezelve kunt gebruiken; gij bevrijdt u voor de schadens van 't geene bederft, en u ontstolen word; gij koopt en betaalt voor dan gij nodig hebt,

gij behoeft geene Adminiſtrateurs in Indiën, die u uitzuigen; alle de ſpillagien, laccagien, kosten van opſlag en affcheep, bederf van goederen, komen niet meer voor uwe rekening, en dit voordeel is immenſe; het Transport dezer goederen op een gemaklijke Vragt zal u Vragten geven, in plaats van dat zij u die thans nemen; en die ſchriklijke last, welke u niet meer langzaam mineert, maar in uwen tegenwoordigen toeſtand geheel om verre werpt, zal daar door allengskens, en eindelijk geheel verdwijnen.

Gij algemeene Weldoenſter van het Vaderland, admitteert niet eenen enkelen begunſtigden Leverancier, om zijne beurs ten uwen koste te maken; gij ſluit hem echter niet uit of beneemt hem het debiet niet van zijn Artikel van Leverancie; gij ſtelt hem op gelijken voet als alle zijne medehandelaars, gij admitteert en nodigt alle Ingezetenen, die alle, om ook u te ondersteunen, zig zoo gewillig met Lasten hebben bezwaard, om door een uitweg, die voor hen geſloten was, voordeelen te zoeken; gij ſtelt braave en eerlijke Dienaren in Indiën in ſtaat om buitengewoone voordeelen te genieten, zonder hen te noodzaken om het Fortuin, om 't welk zij zig naar uwe Coloniën begaven, te maken ten koste van u zelve; 't geen hoe langer hoe meer 't geval moet worden, naar mate gij hunne Winſten en Inkomſten meerder beſnoeit en beknibbelt.

Welk een Verſchil doet zig op in uwe omſtandigheden, hoe notabel zullen zij van gedaan-

daante veranderen, zoo gij den moed hebt van dit te beproeven; en wat kan er tegen zijn, dan 't geen niet in aanmerking behoort te komen, als het waare belang van de anders verlorene Maatschappij daar tegen in de weegschaal komt!

Maar hoe, vraagt men, zou dit gevoeglijk kunnen geschieden? Eene ruwe schets is genoeg om er het denkbeeld van te geven.

De Compe. publiceere jaarlijks eene Lijst van alle soorten van goederen, welke in Indiën gevraagd worden, en geve vrijheid aan elk, die daar toe inclineert, de goederen zijner gading met de Schepen van de Compe. onder betaling van een Vragt, die eerst matig moet worden ingesteld, voor hunne eigene rekening te zenden aan zoodanige Correspondenten, als zij zig verkiezen, mids de Volumes aan 's Comps. Residentiehuis worden gebragt, gebrand, en uit het zelve direct gelaaden, moetende de Cargadoor, die elk voor zig zelven kan verkiezen, op den gewonen voet en conditien, als bij de overige Navigatie plaats heeft, mids zij geen Comps. dienaren zijn, zoo tijdig mogelijk kennis geven van 't geen zij te laaden hebben.

De Compe. moet het eerste jaar maar een derde part van 't geen zij daar op zoude geaccordeerd hebben, zelve afzenden voor hare rekening, omdat de particuliere toevoer niet zoo schielijk in de anders te verwagten abundan-

dantie kan plaats grijpen, of omdat aan geen Artikel volkomen gebrek zoude kunnen zijn. —

De Compe. koopt in Indiën van die Correspondenten, welke hunne goederen ten minsten prijze offereeren, waar toe deze eene Lijst kunnen inleveren in Raade van Indiën, houdende, welke goederen en tot wat prijzen bij hen te bekomen zijn, van welke overgeleverde Lijsten de Verkoopers Copiën direct aan 't Bewind alhier mede kunnen toezenden; en moet de H. R. ernstig worden aangeschreven geene Præferentie met deze Inkoopen te geven, in præjudicie van gelijk gegadingden; maar dezelve zoo te doen, dat elk, zoo veel mogelijk, worde geëncourageerd tot eene operatie, aan welker succes de Maatschappij zoo veel gelegen ligt: welk aanschrijven en hier en in Indiën moet worden publicq gemaakt.

Zie daar U ontheft van zwaare Inkoopen en gereede betaalingen, 't welk aanstonds eene groote ruimte in uw Cas geven zal.

Zie daar U vragten gegeven, die gij anders totaal verliest, en zelfs daarenboven moet betalen.

Zie daar de gansche Natie niet indirect, maar direct in uw Behoud geinteresseerd; 't welk dan uw Crediet zal stijven, aan welks herstelling u zoo zeer gelegen ligt.

Zie

Zie daar den weg om u ontheft te zien van die zoo nadeelige Administratie, en zoo accumuleerende als schadelijke Restanten, die u opeeten en verteeren. ——

Maar, is natuurlijk de vraag, zal men daar toe veel inclinatie bespeuren? heeft men niet onlangs twee Schepen aangelegd, met aanbod om daar in Dranken op Vragt onder zekere recognitie te laaden, en heeft zig wel iemand daar toe opgedaan!

Wij andwoorden, met opzigt tot het *Eerste:* Gij moet het beproeven, om de groote aangelegenheid; præjudicie hebt gij er niet bij, dewijl gij geene Winsten, die eenigen naam hebben, op uwe goederen verliest; maar om het met succes te beproeven, moeten de Conditien zoo favorabel mogelijk gemaakt worden, tot dit werk in trein is gebragt, wanneer men dezelve naar vereisch van zaaken voor de Compe. kan verbeteren. En zoude het in een Land van zulk eene activiteit en Handelziekte, zoo opgepropt met allerlei goederen, aan lust ontbreeken, om goederen te zenden naar eene Markt, daar men weet, dat eene zoo groote debouché is! dit loopt direct aan tegen alle mercantile ondervinding.

Heeft eene onzer Verzendingen buiten 's Lands zulk eene uitzigt van debiet, als men hier heeft, voor allerlei zoort van goederen! en hoe prompt is er onze Natie bij, als zig maar ergens eenige apparentie van trek in goederen opdoet! Men beschouwe den Han-

del

del op St. Euſtathius en Curacao, hoe doodsch zijn die niet op zig zelve! maar er vertoont zig geen luchtje van trek naar goederen, of alles is aanſtonds in beweging, en ſchip op ſchip maakt zig gereed. Men ſlaa het oog op alle onze Volkplantingen in de West-Indiën, daar zelden of nooit aan iets gebrek is. Wat is het geval met Noord-Amerika geweest? zoo haast immers was er de Handel niet opengeſteld, offchoon men er naauwlijks een mensch kende, of eenige geregelde Correspondentie had, en ſchoon men het moest gekend hebben voor een Land, 't geen zig genoegzaam van alles zelve kon erneeren, de toevoer van ſcheepslaadingen was zoo groot, dat alles binnen korten tijd wierd overvoerd. Wij herhalen dan: het loopt tegen alle mercantile ondervinding aan, hier voor te vreezen; deze dicteert, dat er binnen korten tijd zulk een toevoer zal zijn, dat alles in Indiën abundant en goedkoop zal worden.

Immers in de Weſt-Indiën word alles door den grooten aanvoer weinig boven den Hollandſchen prijs betaald; en 't is maar een enkel Artikel, waar van op een moment, groot gebrek en groote behoefte is, 't geen merkelijk boven den zelven verkocht wordt. Laat dit ook hier 't geval zijn, en laat ons ſtellen, dat zulk een Artikel 50 per Cent boven den Hollandſchen prijs was verkocht, zoo was het daardoor een Lokaas geworden tot ruime verzending van alles, en moet dus een generale goedkoop uitwerken.

Maar

lathius en Curacao, hoe dood
op zig zelve! maar er vertoo
je van trek naar goederen,
nds in beweging, en ſchip
g gereed. Men ſlaa het oog
kplantingen in de West-Indi
f nooit aan iets gebrek is. W
et Noord-Amerika geweest? a
was er de Handel niet open
on men er naauwlijks een mens
nige geregelde Correspondent
on men het moest gekend he
n Land, 't geen zig genoegzaa
ve kon erneeren, de toevoer u
gen was zoo groot, dat alles hi
tijd wierd overvoerd. Wij hee
net loopt tegen alle mercantile co
an, hier voor te vreezen; dat
er binnen korten *tijd zulk een*
zijn, dat alles in *Indiën abundant*
zal worden.

de West-Indiën word alles do
aanvoer weinig boven den Hollan
betaald; en 't is maar een enkel A
van op een moment, groot gebr
ehoefte is, 't geen merkelijk
ven verkocht wordt. Laat dit o
zijn, en laat ons ſtellen, dat zulk
per Cent boven den Hollandſch
erkocht, zoo was het daardoor
worden tot ruime verzending wel
er dus een generale goedkoop

Maar hoe veel minder meent men dat de goederen, welke de Compe. nu zelve verzend, haar boven den Inkoop komen te ſtaan, als men vragt, asſurantie, twee a drie jaaren vooruitbetaling, kosten van opſlag en affcheep, adminiſtratieloon, bederf, beſchadigheid, dieverij, en eindelijk totaal verlies van een gedeelte berekent? wij voor ons denken niet, dat dit met 50 per Cent te ſtoppen is, dat zij dagelijks op genoegzaam alles verliest. En dit beandwoord de reflectie, welke zoude kunnen vallen, of een Verzender zijne goederen met de vragt cargeerende, de Compe. dus niet met de eene hand weder uitbetaalt, 't geen zij met de andere ſcheen te ontvangen.

Wij voegen er alleen bij, dat het geen de Compe. hier te Lande koopt, haar door den Verkooper hier zoo duur mogelijk word afgeſtaan, daar zig die zelve Verkooper in Indiën integendeel moet recommandabel maken door 't aanbod zijner goederen tot den laagſten prijs, om in de Leverancie te kunnen gepræfereerd worden; van deze twee extremiteiten vermyd de Compe. de nadeelige, terwijl zij teffens van de voordeelige profiteert.

Wat het *Tweede* betreft; de aanleg dezer twee ſchepen ſtaat niet in 't allerminst gelijk met dit Voorſtel; wat wonder, dat men geen diſpoſitie vond, om van dat aanbod gebruik te maken! want voor eerst is het niet zeer waarſchijnlijk, dat iemand zal verkiezen op vragt te laaden, zoo lang het helaas! niet zeer moe-

moeijelijk is, zulks zonder betaling van vragt aan boord te krijgen. Ten anderen, was deze Propositie voor de Commercianten te minder aannemelijk, omdat door zoo veele Dranken te gelijk en op den zelfden tijd in Indiën aan te brengen, men de markt daar van op éénmaal zoo zou overvoeren, dat er zeker zwaare schade op zoude moeten vallen.

Maar juist om de eerste dezer redenen behoorden zeer zwaare poenaliteiten gesteld te worden op het aflaaden van ongebrande goederen, en wel eene poenaliteit, die niet te sterk kan worden uitgedagt.

Men moet bij voorbeeld al het volk bij de monstering aan den Wal zeer duidelijk en in klaare bewoordingen, die zij moeten toonen te verstaan, voorhouden, dat zulke goederen geheel zullen zijn ten profijte van den aanbrenger, en hij daar en boven naar mate van zijne omstandigheden zal worden geadvanceerd, en recommandabel gehouden; dat zoo hij een Transport mogt hebben gemaakt, de Compe. hem van die schuld zal bevrijden, en zelve die op zig nemen; dit zelfde moet bij affixie van Billetten aan de groote mast aan Boord in de duidelijkste bewoordingen nader worden bekend gemaakt; men moet den aflaader of eigenaar, zoo hij is in Scheepsdienst, deporteeren, zonder admissie bij eenige Kamer, nu of ooit, met verbeurte van 't geen hij te goede mogt hebben; zoo de aflaader of eigenaar geene betrekking tot de Compe. heeft, moet men hem nooit weder permitteeren goederen te schee-

pen

pen voor zijne eigene of eens anders rekening, of eenige gunſten bij de Compe. doen genieten; men moet die van 's Comps. Dienaren aan de Wal, welken de zorg bijzonder is aanbevolen om hier tegen te waken (wier Tractement men, om alle verzoeking te weeren, en hen te meerder aan hunnen pligt te verbinden, met *f* 600-:- 's jaars zou kunnen verhoogen) zonder aanzien van perſoon *de facto* deporteeren, zoo men hen van nalatigheid in dezen kan overtuigen, of bij herhaalde ondervinding, dat zij door gebrek aan toezigt, die zij naar hun oordeel en genoegen ſtellen kunnen, niet tegen het aflaaden van ongebrande goederen hebben gevigileerd.

De verbeurdverklaring der goederen moet ook geëxtendeerd worden ten profijte van de Kaagſchippers of hunne Knechts, welke het aflaaden van ongebrande goederen in hunne Ligters zullen hebben aangebragt; en daar tegen zij niet weder in dienſt van de Compe. mogen worden gebruikt, zoo die door andere worden bewezen in hunne Ligters zig te bevinden, met eene boete van *f* 600-:- ten behoeven van de Diaconie Armen, door den Kaagſchipper te verbeuren; en zijn Vaartuig 3 maanden aan de ketting te leggen; waar toe de ſanctie van het Gerecht kan worden verzogt.

Indien men aan den eenen kant zoo zwaare poenaliteiten ſtelt, de verzoekingen weert, de dienaren door hun belang aan hunnen pligt verbind, en aan den anderen kant matig reguleert naar de voetmaat der kasſen, welke

ten overſtaan van gezworene meeters, zoo niet Bewindhebberen zelve, moeten worden gemeeten, zal niemand het ligtelijk waagen, of zelfs van zijn Interest vinden, om 's Comps. kostbare Ruimen op te vullen met particuliere goederen, waar van geen vragt word betaald.

Ook zoude men de Inſtructie van alle de Bedienden op den gedaanen Eed kunnen amplieeren met een Artikel van hier toe op geene wijze te coöpereeren, op pœne van direct Deportement, en daartegen hun de vrijheid laten om de goederen op vragt naar Indiën te zenden, omdat men niet te veel toeloop kan hebben.

Zelfs is het te verwagten, dat uwe Zeevarende Dienaren, zoo zij bij het Publicq voor eerlijk en vigilant bekend ſtaan, zoo veel aan hunne Conſignatie zullen krijgen, dat zij alleen een groot deel van hun Schip op vragt zullen aflaaden, en men genoodzaakt zal zijn na 't geene de Comps. zelve wil Scheepen, eene Præferentie te geven, eerſt aan de Zeevarenden en dan aan Particulieren; waarom ook de ordinaris Recognitiegoederen en vrije Lijſten moeten worden afgeſchaft, en alles op den voet van de Particuliere Vragtvaart gebragt, waar bij de Zeevaart geen Præjudicie hebben zal, als welke nu de vrijheid krijgt, zoo veel zij opentlijk wil, te laaden op vragt, welk oneindig minder bedraagt dan 't geen zij nu moeten betalen, aan giften, fooien, gaven en corruptie-penningen voor 't geen zij hier ongeper-

permitteerd mede n
behalven de geduu
worden, zonder d
hunne reclameeren,
dat goed vrij en
voert.

En van welk eener
zijn op de ordre en
't Opperhoofd nu
minderen moet ontz
kan ſtrekken, dat e
het overnemen van
goederen willende
voegde: dan zal er
alles uit, wat gij er
Capitein zig omkee
goed overnam.

Wat nu de Vrag
zouden in den beg
ſteld, omtrent Mee
Kaap 15 ſt. per vo
24 ſt. per voet, van
per voet; en Vaatv
omtrent Weeggoede
lenſteenen, 10 ſt. p

Wij rekenen, da
den, of men zal 2
Schip kunnen verv
product is van f 3
loutere Winst, die

permitteerd mede nemen, en in Indiën losſen, behalven de geduurige vrees van ontdekt te worden, zonder dat zij of de afzenders het hunne reclameeren, daar de Compe. zelve nu dat goed vrij en onbeſchadigd aan boord voert.

En van welk eenen heilzamen invloed zal het zijn op de ordre en discipline aan Boord, daar 't Opperhoofd nu alle, en elk weder zijnen minderen moet ontzien! Een ſtaaltje daar van kan ſtrekken, dat een Schipper zijn Bootsman het overnemen van vrij wat ongepermitteerde goederen willende beletten, deze hem toevoegde: dan zal er voor den D. . . . . ook alles uit, wat gij er in hebt! waarop de Heer Capitein zig omkeerde, en de Bootsman zijn goed overnam.

Wat nu de Vragten zelve betreft, dezelve zouden in den beginne kunnen worden geſteld, omtrent Meelgoederen van hier naar de Kaap 15 ſt. per voet, van hier naar Batvaia 24 ſt. per voet, van de Kaap naar Batavia 15 ſt. per voet; en Vaatwerk a *f* 6 - : - per zak; omtrent Weeggoederen, als lood, ijzer, molenſteenen, 10 ſt. per 100 Pond.

Wij rekenen, dat het niet lang zal aanhouden, of men zal 200 Last goederen in een Schip kunnen vervragten, 't geen toch een product is van *f* 30000 - : - per Schip, en louteren Winst, die men nu geheel mist.

Welk eene levendigheid en werkzaamheid zal deze vrijheid van Uitvoer onder eene matige Vragt, niet in alle Fabricquen, Traficquen, Handteeringen, Winkels geven, hier te Lande, daar elk voor 't zijne een weg van debiet weet! welk eene levendigheid op India 's Hoofdplaats, die men daar door tot eene groote Koopſtad verheft; daar zij nu kwijnt, omdat zij als in handen is van een Oppermagtig Despoot, die zig alleen Meester wil maken van alle de voordeelen, en niets overlaten aan zijne Onderzaten, dan de noodzakelijkheid om hem te bedriegen en te beſteelen, zoo grof zij kunnen, om zig daar door zoo ſpoedig mogelijk aan zijnen dwang te kunnen onttrekken! Voor deze Onderzaten word een weg geopend om zig door de meeste naarſtigheid en eerlijkheid het vertrouwen van Correspondenten alhier waardig te maken, en dus een beſtaan te vinden, buiten die harde noodzakelijkheid.

Hoe veele menſchen zouden worden uitgelokt om als Factoors met geheele Cargaſoenen over te gaan, zig als Vrijburgers derwaard te begeven en neder te zetten; 't geen als ten beste der Colonie en meerder verzekering van der zelver posſesſie niet te veel kan worden geëncourageerd! Welke aanzienlijke Magazijnen zal men daar haast zien oprichten voor allerleie Waaren, daar de Maatſchappij zelve een zoo grooten ſleet in dezelve maken kan! En zonder dat de Vaderlandſche Kooplieden alles voor eigene rekening behoeven te zenden,

den, zal de indus
alles hier op uitvin
zien, dat die van
hunne eigene reel
ren.

Men zal dus we
hier maken, wier
Maatſchappij word,
wijl het ganſche Ge
houd, bloeij en cr
dere wijze word gei
het onder de hand t

Om die aflaading
kelijk te maken, m
wijze faciliteeren;
nen geven aan de
Capitaalen en goed
Præmie aan die gee
wijzen kan de groot
ren te hebben; en
voor hunne vigilant
den; de Compe. m
diën koopt, promp
Wisſels op hier ge
Cours, welke hier
den na de vertooni
ze moeten worden b
ſchen de Kameren h
deerd, ten minſten
lange heeft dan nie
gehad van de Artik
te betalen! welk e

den, zal de industrieuſe Correpondentie ook alles hier op uitvinden; en men zal wel haast zien, dat die van Indiën de goederen voor hunne eigene reekening zullen committeeren.

Men zal dus welvaarende Burgers daar en hier maken, wier rijkdom de ſteun van de Maatſchappij word, als 't er op aankomt, dewijl het ganſche Gemeenebest in der zelver behoud, bloeij en crediet op eene meer bijzondere wijze word geintresſeerd, in plaatze van het onder de hand tegen te werken.

Om die aflaading voor een ieder meest ſmakelijk te maken, moet men dit werk op alle wijze faciliteeren; men zou een Præmie kunnen geven aan de afzenders van de grootſte Capitaalen en goederen hier te Lande, een Præmie aan die geenen, welke in Indiën bewijzen kan de grootſte Magazijnen van goederen te hebben; en zulke Dienaren in Indiën voor hunne vigilantie recommandabel te houden; de Compe. moet voor 't geen zij in Indiën koopt, prompt betalen a Contant, of Wisſels op hier geven tot een ordentelijke Cours, welke hier te Lande ook twee maanden na de vertooning op de gemaklijkſte wijze moeten worden betaald, en waar over tuſſchen de Kameren heilig moet worden geliquideerd, ten minſten tweemaal des Jaars. Hoe lange heeft dan niet de Compe. het gebruik gehad van de Artikelen, voor zij die behoeft te betalen! welk een Interest uitgewonnen!

De ganſche Zee-rifico, Aſſurantie, Præmie, en nog daarenboven, in plaats van een louteren Laſt, Vragt genoten van hare Uitreis! Al was die in den beginne nog zoo gering, om het werk aan den gang te brengen, zoo zijn de evengemelde Voordeelen bij proviſie valuabel genoeg voor de Compe., en het is voor haar gewigtig genoeg in deze tijdsomſtandigheden, om van een zoo important Uitſchot voor goederen, welke geen Negotie voor haar zijn, en dus geene Winſten voor haar afwerpen, zeker twee-, en ſomtijds drie en meer Jaaren gelibereerd te zijn, indien wij den tijd berekenen, op welke zij die nu betaalt, en anders zou betalen; waar door zij eens regt zoude kunnen ademhalen, en weder op haar verhaal komen.

Maar conſidereert men daar nog bij, dat zij inmiddels het beneficie van hare Retouren geniet, zoo moet zij dus een zeer vermogende Cas opzamelen; en word een gedeelte daar van geëmploijeerd ter vermeerdering van Aflosſingen der Obligatien ten haren laſten, zoo vermindert zij daar door niet alleen het ondraaglijk bezwaar der Interesſen, maar zij herſtelt volkomen haar crediet, zij brengt hare Fondſen in aanzien, waar door de Kapitaalen der Geinteresſeerden in dezelve, die nu zoodanig zijn gediminueerd, moeten rijzen; en als hare Effecten het crediet hebben, dat zij dan verdienen, zal niemand zwarigheid maken haar, als in vorige dagen, gelden tot matige Interesſen op te ſchieten, zonder guarantien te behoeven.

Zie

Zie daar dit Eerſte poinct afgehandeld: zwarigheden zien wij daar niet tegen, dan die wij ons ſchamen zouden te gedenken, zoo het belang van de Maatſchappij, 't geen het belang van 't Vaderland en van ons allen is, en dus meer en meer moet worden, de hoogſte Wet geagt word.

II. Wij gaan over tot het *Tweede* poinct, den Handel van Indiën naar deze Landen, gemeenlijk die der *Retouren* genaamd.

„ Het is niet genoeg;" zegt de wijze en Staatkundige *van Alphen*, in zijne bekroonde Verhandeling over de Voortreflijkheid der Burgerlijke Wetgeving van *Moſes*, boven die van *Lycurgus* en *Solon*, „ het is niet genoeg, dat „ een Wetgever het algemeen Oogmerk van „ eene Burgerlijke Maatſchappij kenne, en „ onder het oog houde, maar hij moet naauw„ keurig onderrigt zijn van de Hinderpalen, „ welke bij zijne Natie in het bijzonder tot „ het bereiken van dit oogmerk hem in den „ weg ſtaan; hij moet weten, in hoe verre de„ zelve kunnen uit den weg geruimd, en in „ hoe verre zij tot voorkoming van grootere „ Onheilen, aan hunne plaats moeten gelaten „ worden; in hoe verre zekere bijzondere „ Omſtandigheden zekere gebreken in de Wet„ geving onvermijdelijk ſtellen, ja moeten ge„ duld worden, om in een ander opzigt des „ te beter zijn oogmerk te kunnen bereiken, „ ten einde men te veel begeerende, niet al„ les verlieze."

Waaragtige Uitſpraak, gulde Les voor allen, dien aan het Roer der Regeering geplaatst, de moeijelijke taak is opgelegd tot het maken van Wetten, die het algemeen geluk meest kunnen bevorderen.

Toetzen wij aan dezelve die, welke bij de oprigting dezer Maatſchappij bij den Souverain nodig geoordeeld, en daarom voorgeſchreven zijn, zoo vinden wij het Oudſte Octroij allezins te ſteunen op gronden van waare Vrijheid en Menſchenkennis, midsgaders van de betrekking van onzen Handel tot die van andere Natiën; Hun H. Mog. toonen die Menſchenkennis met opzigt tot 's Lands eigen Ingezetenen, voor welke zij eene heilzame Wet wilden inſtellen, zij noemen hen *Liefhebbers van de Navigatie, Handeling en Commercie op vreemde Landen*; 't geen ook hun Characteriſticq is; zij toonen wel te verſtaan den waaren welſtand dezer Landen, dien zij beſchrijven „ principaal gelegen te zijn van ouds af en „ nog in de Navigatie, Handeling en Com„ mercie, niet alleen met naburige Rijken, „ maar ook met die verder in Europa, Aſia „ en Africa gelegen zijn; zij wilden die met „ Wijsheid regelen tot nut van den Lande, „ en van hen die dezen Handel drijven, op „ dat dezelve niet door verkeerde drift tot „ hun nadeel kwame uit te lopen." De handel der andere Natiën op Indiën was toen gering, van wegen de ongeſchiktheid der Spanjaarden en Portugeeſen tot den zelven, die ondertuſſchen de beſte Plaatzen in hun bezit hadden; de Onze voerden deze Commercie met onderſchei-

ſcheidene Compag
deren in deze kostb
ſtonden te vaaren,
om dit voor te k
gen Handel voor
de te verzekeren.
den de in verſcheid
pagnien te vereeni

Het Oogmerk de
bereikt, omdat de
waren naar de tijd
pen. Doch de ee
daarom nodig, da
dit in 't oog houde
delen, welke geap
heden, die vervolg
komen van natuu
Oogmerk niet allee
ſchadelijk kunnen

Het Character v
den, en zoo is 't oo
maakt dat van de
Monopolie van de
men zogt derhalve
ze geweigerde Voo
mate de Maatſchap
haar Octroij pœnal
altijd zoo geprofcri
del wist te obtinee
mer te ſtuiten drift
langs wegen, die
ten waren, waar d
Voordeelen geheel

(56)

tſpraak, gulde Les voor al-
Roer der Regeering geplaatst,
k is opgelegd tot het maken
ie het algemeen geluk meest
en.

an dezelve die, welke bij de
Maatſchappij bij den Souve-
deeld, en daarom voorgeſchre-
nden wij het Oudſte Octroij
n op gronden van waare Vrij-
enkennis, midsgaders van de
onzen Handel tot die van ze-
un H. Mog. toonen die Men-
t opzigt tot 's Lands eigen In-
r welke zij eene heilzame Wet
, zij noemen hen *Liefhebbers*
e, *Handeling en Commercie* op
; 't geen ook hun Characte-
oonen wel te verſtaan *den waa-*
zer Landen, *dienzij beſchrijven*
elegen te zijn van ouds af en
Navigatie, Handeling en Com-
t alleen met naburige Rijken,
et die verder in Europa, Afr
legen zijn; zij wilden die me
gelen tot nut van den Lande,
die dezen Handel drijven, o
niet door verkeerde drift to
wame uit te lopen." De handel
ien op Indiën was toen gering,
ongeſchiktheid der Spanjaarde
tot den zelven, die onder
Plaatzen in hun bezit hadden,
en deze Commercie met onder-
ſchei-

(57)

ſcheidene Compagnieſchappen, maar die elkan-
deren in deze kostbare Expeditien in den grond
ſtonden te vaaren, en onderling te vernielen:
om dit voor te komen, en dezen voordeeli-
gen Handel voor de Liefhebbers in den Lan-
de te verzekeren, vonden Hun H. M. gera-
den de in verſcheidene Steden opgerigte Com-
pagnien te vereenigen.

Het Oogmerk dezer Ordre is ook volkomen
bereikt, omdat de Middelen daar toe geſchikt
waren naar de tijden, menſchen en onderwer-
pen. Doch de eerſte veranderen, en het is
daarom nodig, dat een oplettend Wetgever
dit in 't oog houde, dewijl anders zijne Mid-
delen, welke geappliceerd zijn op Omſtandig-
heden, die vervolgens niet exteeren, maar vol-
komen van natuur veranderd zijn, aan zijn
Oogmerk niet alleen niet beantwoorden, maar
ſchadelijk kunnen zijn.

Het Character van eene Natie verandert zel-
den, en zoo is 't ook hier gelegen; Handelzugt
maakt dat van de Onze uit; dit kon met de
Monopolie van de Compe. niet quadreeren;
men zogt derhalven uitwegen, om deel aan de-
ze geweigerde Voordeelen te krijgen; en naar
mate de Maatſchappij bij elke vernieuwing van
haar Octroij pœnaler Wetten tegen den bij haar
altijd zoo geproſcribeerden Particulieren Han-
del wist te obtineeren, tragtte men den nim-
mer te ſtuiten drift voor denzelven te voldoen,
langs wegen, die buiten het bereik der Wet-
ten waren, waar door de daar uit te raapene
Voordeelen geheel buiten het Land omgingen,

en in derzelver plaats het zelve groote Nadeelen wierden toegebragt. Immer is alleen aan dit ſtrict verbod de geboorte der Noordſche Compagnien toe te ſchrijven, gelijk het ook derzelver geduurigen aanwas meer en meer heeft gepromoveerd.

Had men eerder het niet af te leggen Zwak der Natie zig ten nutte gemaakt, de Noordſche Compagnien waren nooit gezien, veel min zoo groot geworden; dit is alles door het geld onzer Liefhebbers geſchied, die zig totaal geëxcludeerd ziende, andere wegen gezogt hebben, en zulks meer en meer, naar mate de Particuliere Handel van dit Land en de Colonien ſterker wierd geweerd. Het was dan toen, dat de veranderde Omſtandigheden een ander Reglement vorderden; men had dezen Liefhebbers bezigheid en gelegenheid in hun eigen Land moeten verſchaffen, en alleen moeten zorgen, dat men het Magnificat, als men het zoo mag uitdrukken, in handen hield; om aan den éénen kant voor te komen, dat vreemde Landen de vrugten trokken van de niet te beteugelen activiteit onzer eigen Ingezetenen, en die in tegendeel tot 's Comps. eigen nut te bekeeren; nu wierd het de hand van allen tegen de Compe., en van de Compe. alleen tegen allen; zij had te ſtrijden tegen de kloekheid en industrie der Ingezetenen alhier, en het eigen belang harer Dienaren in Indiën, van den grootſten tot den kleinſten, en moest zig bedienen van hen, wier Interest het was daar tegen aan te werken.

Het

Het gevolg is geweest, dat men in Europa magtige *rivales* in deze Compagnie gekregen heeft; dat de Dienaren in Indiën, zoo veel zulks zonder gevaar geschieden konde, onder de hand zig daar van bedienden, en dezelve sterkten, en dat zij die daar toe niet in gelegenheid waren, een voor de Compe. veel prætjudiciabeler dedommagement verpligt wierden te zoeken, om namentlijk hunne winzugt ten haren directen koste te voldoen.

De Engelsche Compe. den verstandigen regel van *van Alphen* opvolgende, sloeg een veel voorzigtiger weg in en schikte zig naar de Omstandigheden; om dit kwaad, zoo veel mogelijk, te doen strekken tot haar eigen Nut, en dat van het Rijk, introduceerde zij hare zoogenaamde private *Trade*, die door haar eigen schoot vloeiende, van dat belang voor haar geworden is, als hare publicque Verkoopingslijsten aan elk doen zien, blijkende daar bij, dat de aanbreng en verkooping van die goederen alleen grooter is, dan de geheele Verkooping van onze wel eer vermaarde Nederlandsche Compe., zoo men er de Specerijën van uitzondert. Zij trekt dus daar door voor zig zelve en voor het Rijk de voordeelen, die het zelve anders geheel zouden voorbijgaan, en de private vices zijn bij haar daar door uitgelopen tot publicq benefit.

De vrage moet derhalven ook bij ons zijn: wat gebeurt er in den handel buiten de Compe., en wat effect heeft dit op dien welken zij drijft? kan en behoort zij daar van geen Partij te trekken?

ken ? daar door de nadeelen, die zij ondervind, te verminderen of wel geheel voortekomen, ja die in tegendeel tot haar voordeel te doen ſtrekken ? hoe heeft zij zig te gedragen omtrent gebreken, die niet te overwinnen zijn, gelijk de conſtante Ondervinding van meer dan anderhalve Eeuw heeft getoond ? Deze zijn de ernſtige overwegingen, welke het tegenwoordig tijdsgewrigt vordert.

Wil men daar tegen ſteeds op den ouden voet voortgaan, onaangezien de ondervinding, dat men ſteeds meer en meer agteruitgaat, zijne Competiteuren groot maakt, en dagelijks van alle kanten tot zelfs in zijnen eigen boezem nieuwe ziet opkomen, die men wel weet met welk geld geſtijfd worden, zoo is gemaklijk op te maken, wat het einde daar van zijn moet, omdat het met verhaaste ſchreden daarnaa toeloopt.

Dat men dan deze vreemde Compagnien en nieuwe Entrepeneurs hun ſoutien onttrekke door 's Lands Ingezetenen, en die in de Colonien de gelegenheid te verſchaffen om hier te Lande zelfs ſtoffe voor hunne activiteit, en emploij voor hun geld te vinden, op eene wijze, dat het Magnificat, als wij zeiden, altijd bij de Compe. blijft, en altijd de voordeelen door haar Canaal vloeien ; want een vrije vaart uit deze Landen toe te ſtaan, al ware het op de Engelſche posſesſien, of door haar geabandonneerde Handelplaatzen, houden wij met den letter en zin van 't Octroij zoo ſtrijdig, als voor de Compe. doodelijk.

Hoe

Hoe men ook deze Concesſien in den beginne zoude willen limiteeren, dezelve worden altijd, zoo men zig niet geheel in de Menschkunde bedriegt, verder geëxtendeerd, dan men in den beginne buteerde; maar wil men den Ingezetenen *vice verſa* permitteeren, en zelfs gemaklijk maken om met 's Comps. eigene Schepen onder eene te bepalene recognitie onderling zoodanige goederen aan elkanderen toe te zenden, welke men aan hen kan afftaan, buiten die, waar van men den privativen Handel aan zig zelven behoort te behouden, zoo zal men de vreemde Compagnien zien vallen, en zig van den ganſchen Handel van Indiën, met de Engelſchen, boven welke wij egter zeer valuabele reſsources hebben, kunnen meester maken, en zig in dat meesterſchap kunnen maintineeren, omdat zeker onze Markt de beste voor Europa is, mids men zorge, dat ze altijd van de beste en meeste Waaren voorzien zij, waar op de Vreemdelingen afkomen, gelijk dit eertijds het geval van onze Compe. is geweest, op welker Verkoopingen men een concours van alle Natien pleeg te zien zamen vloeijen; en hier toe zal het belang der Ingezetenen *vice verſa* zelve medewerken, in zoo verre dit medebrengt voor hunne goederen die plaatzen te zoeken, waar de meeste aftrek is; ja wij zullen zelfs de vreemde Colonisten hier toe zien coöpereeren, (want het belang of men het ontveinst, of niet conſuleert alleen, hoe het best voldaan word;) vernemende, dat 's Comps. Verkoopingen door een grooten aanbreng van goederen hare oude reputatie weder hebben bekomen, en een grooter toevloed van

alle

alle oorden zig naar dezelve begeeft, daar het accès ook gemakkelijker is, zullen zij haast begrijpen, dat nergens de goederen hooger kunnen gekogt worden, dan daar zig de meeste concurrenten in de Commercie bevinden, en het daarom van hunne meeste Interest vinden zig van onze Compe. te bedienen; om van geene andere redenen te gewagen, dan die het Interest aan de hand geeft, en bij de menschen doorgaans het meeste voldingen.

Dit alles zal te gemaklijker gemaakt worden, dewijl men hier Vaderlandsche goederen en behoeften aan de Correspondenten in Indiën gezonden, en deze dezelve verkogt hebbende aan de Compe., of aan wie dezelve mogten benodigd zijn, de Correspondenten daar voor geld of Wisfel in handen bekomen, welke zij weder in de afgestaane Goederen kunnen aanleggen, en daar voor in Indiën hunne Asfignatien weder aan de Compe. in betaling geven, waar door zij dus de Afzenders met Retouren betalen, en de Cas hier te Lande nog al langer uitstel van voldoening der Asfignatien geniet; dit moet een trek van goederen op India 's Hoofdplaats uitwerken, werwaards van alle oorden een sterke aanvoer van dezelve zijn zal, in het gegrond vooruitzigt van debiet daar voor te vinden; waar uit men kan opmaken, dat wij voor een vrije Vaart in Indiën onder behoorlijke bepalingen opineeren, en wie zou hier over anders kunnen denken, die overreed is, dat ook in Indiën de Lasten aan de Winsten niet geëvenredigd zijn! ja elk zonder onderscheid moet voor deze vrije Vaart opi-

opineeren, die de moeite neemt het Scheepsemploij in Indiën na te gaan, op 't welk schatten zijn uit te winnen, die er nu jaarlijks bij ingeschoten worden; waar toe ook in een tijd, in welken men zoo zeer om Contanten verlegen is, en zulke excessive Interessen betalen moet, het zelve aldaar voor Comps. rekening besteed aan Koopmanschappen, die geen naamwaardige Winsten geven, en schoon al eens bij vlagen gewild zijnde, gelijk zig een der schranderste Generaals uitdrukt, naderhand jaar en dag buiten navrage bij de Pakhuizen blijven liggen? waarom zig niet bepaalt bij een Inkoop voor de Compe. alleen van 't benodigde? als:

Uit Bengalen voor Batavia van Amphioen, Armosijnen, en de geëischte Zijde stoffen voor Japan;

Voor de Oosterssche Comptoiren van een matige quantiteit Lijnwaaden, als Casas, Bethilles en Hamans;

Van Chormandel.

Alleen het benodigde voor Batavia, Japan, de Oosterssche Comptoiren en Sumatra;

Van Souratte.

Wat Nequaniasen, Deekens, zijde Patholen;

Van Ceilon en Malabar.

Het

Het benodigde rood Lijnwaad en kleinigheden zoo tot gebruik als voor Japan. En alle andere Artikelen die van zoodanige natuur zijn, dat door particulieren beter kunnen beheerd worden, aan hen over te laten.

Doch dit te betoogen zoude eene geheel aparte Verhandeling vereiſchen, en ons te verre afleiden; behalven dat zulks beter aan de beoordeeling der Hooge Regeering word overgelaten. Wij durven er voor inſtaan, dat niemand, die het onderzoekt, dit zal tegenſpreken; de groote zaak is maar alles zoo te reguleeren, dat men de misbruiken belet, welke hier van zouden kunnen gemaakt worden.

Dan, gelijk wij hier voren omtrent de van hier uit te zendene goederen alle mogelijke faciliteit en encouragement nodig oordeelden, mids men maar zeker zij, dat de in den beginne, en zoo lang dit werk niet in train is, matig te reguleeren vragt waarlijk worde betaald, zoo moet ook dit plaats hebben, omtrent de Retouren, welke men permitteert herwaards over te zenden; de eerſte beginzelen zijn hier moeijelijkſt, men moet de Liefhebbers, (om de benoeming van Hun H. M. te gebruiken,) diverteeren van andere wegen, uitlokken tot die men voor hen openſtelt; en zulks doch op eene wijze, dat zij er waarlijk een valuabel Voordeel in kunnen vinden; zijn eigen aandeel in het zelve grooter of kleiner makende, naar mate de omſtandigheden en tijden ſucceſſivelijk permitteeren, om in het bezit derzelver te kunnen blijven, op eene wijze, en door

eene

eene directie, dat z
clineeren, dezen w
dan eenige andere
wen; evenwel mee
Indiën naar de Caap
zoude moeten zijn
óf de Caap; omda
hier volumineus,
zijn, behalven ha
ware men dezelve v
ze van den Verkoo

Welk eene circul
ningen zou dit ver
de Cas van de Com
enboven word ontla
ſchot voor eene m
goederen, die, hoe
daar van in den
van tijd tot tijd n
eene faciliteit moe
die nu altijd onder h
penning zugt, hare
daarom ſtaaken moe
met den gewoonen
voldoen, Handſluiti
den, en in de Com
moet verzoeken, al
lieſt, uit haar eigen
afſteeken voor Indi
men; veel min iets
hebbers, welke met
ven de dagelijks
hunne Kapitaalen n
welk alles geen Ge
van Cours verande

eene directie, dat zij die tot dezen Handel inclineeren, dezen weg altijd als voordeeliger dan eenige andere kunnen blijven beschouwen; evenwel meenen wij, dat de Vragt uit Indiën naar de Caap en herwaards het dubbel zoude moeten zijn van die van hier op Indiën of de Caap; omdat de meeste Artikelen van hier volumineus, en die van daar zulks niet zijn, behalven hare meerdere Waarde; ten ware men dezelve wilde berekenen naar gewijze van den Verkoop.

Welk eene circulatie en roulement van penningen zou dit veroorzaaken, die altijd door de Cas van de Compe. lopen, welke nog daarenboven word ontlast van een zeer zwaar uitschot voor eene menigte van uit te zendene goederen, die, hoe geringe gedagten iemand daar van in den beginne mogte voeden, van tijd tot tijd moeten accrescéeren; welk eene faciliteit moet dit niet aan haar geven, die nu altijd onder het gebrek van den gereeden penning zugt, hare noodzakelijkste Operatien daarom staaken moet, hare Engagementen niet met den gewoonen luister en promptitude kan voldoen, Handsluitingen op de liquiedste schulden, en in de Commercie heiligste promesses, moet verzoeken, al haar Crediet daar door verliest, uit haar eigen Fonds geene penningen kan afsteeken voor Indiën, om Retouren te bekomen; veel min iets overhouden voor haare Deelhebbers, welke met weenende oogen daarenboven de dagelijks verminderende waarde van hunne Kapitaalen moeten aanschouwen; tegen welk alles geen Geneesmiddel is, zoo men niet van Cours verandert, en de Bakens verzet, in

dit groote Tijdverloop; waar van wij geloven dat ieder overtuigd is.

De Voordeelen, welke de Compe. zou genieten bij 't adopteeren van het Plan, met opzigt tot den Handel van hier op Indiën, die geheel onereus voor haar is, en wel tot zulk eene zwaarte, dat ze ondraaglijk moet genoemd worden, hebben wij in 't breede betoogd; welke præjudicie toch zoude zij kunnen hebben bij dat omtrent de Retouren? De valuabelfte, die namentlijk van Specerijen, Caneel, Coffy, Peper, Tin, Salpeter, wij zouden ook zeggen Thee, mids omtrent deze laatfte eene merkelijke Verbetering plaats grijpe, behoud zij aan zig zelve; ten zij men voor eenigen tijd den Invoer van Thee op Recognitie wilde faciliteeren, om twee bijzondere redenen; en wel de eerfte, om zoo veele Schepen, als thans op Batavia ledig liggen te verrotten, en die het beter is met Ballast te doen t'huis komen, dan daar in den grond te laten zinken, op die wijze met minder fchade te laten retourneeren; ten anderen, om daar door den grooten aanvoer van Thee hier te Lande, buiten 's Comps. præjudicie, en zonder dat zij zelve hare penningen daar voor opfchiet, te bevorderen, en dus den Handel der Noordfche Compagnien te ftremmen. Mogelijk meent men egter, dat een groote aanvoer op recognitie de Prijzen van 's Comps. eigen Thee zoude drukken; doch als men in dat Artikel maar wel en met kunde bediend word, en zuivere Thee in haar zoort aanbrengt, latende het vermengen der zoorten aan de Kooplieden hier te Lande over, zonder dat in China zoo grof en groot, als flegt en

en onkundig zelf te laten uitvoeren, zullen de Prijzen door geen twee millioenen ponden minder of meerder gedrukt worden.

Maar men kan op dat reſpect niet voorbij eene ſingulariteit aan te merken; men geeft aan de Maatſchappij excluſive Octroijen in deze Landen, om alleen beoosten de Kaap, en dus ook op China te vaaren; zij doet daar toe zoo kostbare Equipagien, draagt in Indiën zoo zwaare lasten en kosten, en men gedoogt ondertuſschen, dat zonder eenig faveur voor de Compe. zoo veel Thee uit andere Landen hier word ingevoerd, welke haar voor de boeg komt, en hare Verkoopingen drukt. — Word het Privilegie niet geheel onereus voor de Compe. op dezen voet, als men haar accordeert wel met groote kosten alleen de Thee te mogen afhaalen, maar tevens aan anderen om die te mogen inbrengen, zonder dat die Inbrengers daartoe eenige kosten hebben gedaan? Wij bekennen, zoo wel het Privilegie is ſingulier, als dat de Compe. dit zoo gewillig aanziet, zonder het wezenlijk effect van haar Privilegie te reclameeren, om namentlijk ook alleen de Thee hier te brengen, of wel dezelve alleen te verkoopen, of eindelijk een beneficie van de buiten haar inkomende te genieten.

Billijker handelt ook weder hier in het Engelsch Gouvernement met hare Compe., welke alleen bevoegd is de Thee in 't Rijk in te brengen, mids zij zig verpligt tot den aanvoer van eene bepaalde quantiteit, die naar het benodigde is gecalculeerd; bij gebreke waar van het eerst vrij ſtaat Thee van buiten in 't Rijk

te doen inkomen, maar nog niet anders dan door den weg van de Compe. zelve. —

Doch om weder te keeren, daar wij 't gelaten hadden, mogelijk kan men er meerder Artikelen bijvoegen, die de Compe. aan zig kan behouden; maar men moet in 't oog houden, dat men niet voor zig zelve al het voordelige kan reserveeren, en zig verbeelden, dat andere door 't onzekere of nadeelige zullen worden bekoord en uitgelokt om onze Compe. aan andere occasien die voor handen zijn, en wij hebben aangewezen, te præfereeren; men kan ligtelijk opmaken, welke Retouren men aan Particulieren kan afstaan, waar van men niet moet uitzonderen zulke, van welke, schoon ze al groote Winsten mogten geven, de aanbreng doorgaans zoo gering is, dat die Winst geene zooden aan den zwaaren dijk van de Compe. kan bijzetten; de Compe. verliest aan den afstand van dezelve dus weinig; en de Koopman die ze ontvangt, word er te sterker door uitgelokt.

Alle deze goederen moeten aan de Compe. geaddresseerd, en ten profijte van de Afzenders of Geconsigneerden in hare ordinaris Verkoopingen publicq geveild, midsgaders het bedragen, na aftrek van de Vragt, aan de houders der Brandbrieven uitgekeerd worden, alles zoo prompt mogelijk, en zonder eenige andere Kosten te berekenen; men moet er eene studie van maken om alles toe te brengen, wat hen, die zig in dezen interesseeren, complaceeren kan; krijgen eenige Bedienden daar door een meerder werk, 't geen belooning verdient, dat de Compe. zig dan daar mede chargeere, mids zij

zij den Koopmar
tentie en accurat
een tegenzin daa
Wij wilden zel
logus van deze
handen op den vo
schen wierd gem
exact zijn, en d
Natiën, wierden
lieden; 't Emolu
den daar van gen
de Compe. betaa
schenden Os niet
niet te doen tege
Kooplieden gebra
De Grond nu,
de komt te ruste
van 's Comps. F
ger zulk eene Ui
al ware zij nog
zulks egter noodv
ren, door de disp
ten en Winsten,
foutien kan word
halven eene veran
den val voor te k
zeiden; maar on
staande te houden
Daar toe strekt
't welk als men
in deze Uitgave
te meer, eene gr
moet geven, bij
præjudicie lijd, on
verminderen; 't w

zij den Koopman met zoo veel beleefdheid, attentie en accuratesse behandelen, dat niets hem een tegenzin daar in kan doen krijgen.

Wij wilden zelfs, dat de inrigting der *Catalogus* van deze Verkoopingen door kundige handen op den voet van den Engelschen en Franschen wierd gemaakt, die ongemeen proper en exact zijn, en dat dezelve *gratis*, als bij die Natiën, wierden gedistribueerd aan de Kooplieden; 't Emolument, 't geen eenige Bedienden daar van genieten, behoorde liever door de Compe. betaald te worden, om den dorschenden Os niet te muilbanden, en die lieden niet te doen tegenwerken, dan ten laste van de Kooplieden gebragt.

De Grond nu, op welken al dit verhandelde komt te rusten, is, dat de uitgeputte staat van 's Comps. Financien niet alleen niet langer zulk eene Uitgave kan lijden; maar dat, al ware zij nog niet tot die laagte gevallen, zulks egter noodwendig zoude moeten gebeuren, door de disproportie tusschen hare Kosten en Winsten, 't geen door geen publicq foutien kan worden gesuppleerd; er moet derhalven eene verandering plaats grijpen, niet om den val voor te komen, want die is er, als wij zeiden; maar om haar weder op te rigten, staande te houden, ja te doen bloeijen.

Daar toe strekt het geproponeerde middel, 't welk als men 't behoorlijk faciliteert, haar in deze Uitgave noodzakelijk hoe langer, des te meer, eene groote verligting en verademing moet geven, bij 't welk zij geene de minste praejudicie lijd, omdat er hare Winsten niet door verminderen; 't welk daarenboven haar Vrag-

ten doet genieten, die anders geheel verlooren zijn, nadien de Capitaalfte Winst (en hoe dikwijls lijd zij geen Verlies!) op de goederen, met 25 Schepen uitgezonden, de Kosten zelfs van één enkel Schip niet kuunen goedmaken: Een middel, het welk alle Ingezetenen zal verheugen, in zoo verre het eéne deur opent tot algemeene Activiteit, Induftrie en welvaard, en dus hen in 't behoud van eene voor elk zoo aangelegene Maatfchappij moet intereseeren: Een middel eindelijk, waar door zij de ruïneufe Huishouding in de Adminiftratien op Batavia, op éénmaal affnijd, die niet min ruïneufe Reftanten van zoo veel millioenen aan goederen doet ceseeren; en te gelijk hare Colonisten in ftaat ftelt een Beftaan te vinden, zonder dat ten haren eigen kosten te zoeken.

Voeg hier bij 't geen wij mede gezegd hebben, dat zij inmiddels het beneficie van hare Retouren geniet; dat zij bij ruimer Casfe hare Jaarlijkfche aflosfingen en Inkoop voor hare zoo laag onder 't Kapitaal gedaalde Obligatien tot eene zeer advantagieufe vermindering van hare zwaare fchuld, haar Credit herfteld, waar van alleen de gemaklijkheid harer Operatien, ja haar ganfche Wezen en Beftaan afhangt; en dit alles zonder eenige Innovatie in 't Beftier.

Het Tweede Voorftel, met opzigt tot den Handel uit Indiën herwaards, rust op den gulden Regel, welken wij hier voren uit *van Alphen* zagen, dat een verftandig Wetgever in 't oog houd, geappliceerd op de Omftandigheden, waar in zig de Compe. bevind, met opzigt tot hare Competiteuren, hare eigene Dienaren, en het Characterifticque der Natie,

van

van welke allen zij zig bedient tot haar eigen Voordeel, van 't algemeene Land, en om die Voordeelen, welke nu hare Competiteuren haar ontrooven, weder van dezelve te derivee-ren, en in haar eigen schoot te doen neder-vloeien door eene natuurlijke en steeds toenee-mende progressie, en zulks door eenen, wel gelimiteerden, doch voor 't overige gemaklijk gemaakten, particulieren Handel, tegen welken de Ondervinding haar getoond heeft, dat zij zig vrugtloos aankant, als welken zij toch niet kan beletten.

Men gewent zig in veele betrekkingen aan zere generale Uitspraaken, schoon zij maar al te dikwijls vrij wat Exceptie lijden. ——

Zoo is het bij de Compe. met het woord *Particulieren Handel*. 't welk altoos zoo gepro-scribeerd bekend staat, dat men al in eene zeer groote mate bestand moet zijn tegen voorooor-deelen, om te durven admitteeren, dat niet alle Particuliere Handel nadeelig kan gehouden worden. Maar wat is toch op den duur de uit-werking geweest van deszelfs stricten tegen-gang? De Compe. is er niet rijker door ge-worden, de industrie en activiteit harer Die-naren, en derzelver Correspondenten is te on-dergehouden; deze hebben hunne winzugt op eene veel præjudiciabeler wijze, en ter Comps. directe koste tragten te voldoen, 's Comps. Me-dedingers, de andere Compagnien zijn er hun oorsprong en toeneming aan schuldig, als wel-ke deze met opene armen hebben ontvangen en gekoesterd; de Compe. word zelfs hier door zeer benadeeld, want men heeft om den vreem-den aanbreng te vlyten, direct de Canalen op-

gezogt, werwaards onze goederen plegen verzonden te worden, en deze worden daar door zoo vervuld, dat wij agter aan komen, als elk voorzien is.

Indië zelve levert er het grootſte bewijs van op; in zekere Epoque, waar in men de vrije vaart ruime handen gaf en encourageerde, was er de welvaard onbegrijpelijk; maar die week bij het reſtringeeren der zelver zoo zigtbaar, dat men wel haaſt op Batavia de huizen zag verkoopen voor de Prijzen, voor dewelke die, geduurende het eerſte tijdperk, gehuurd wierden.

En dit wijst ons den weg weder, het komt er maar op aan, dat Vrije vaart, Particuliere Handel, *private Trade* ('t geen alle Sijnonijma zijn,) zoo geregeld worde, dat de vrugten daar van rijkelijk in den ſchoot, en van de Colonien, en van de Republicq, en van de Compe. te huis komen.

Dit Land zoude, gelijk het zulks voor alle die vreemde Entrepriſes geweest is, de markt van geheel Europa voor den fleet der Indiſche goederen, die zoo veel aanleiding tot de overige Commercie geven, kunnen gebleven zijn, ja nog wederom worden, indien de Handel liberaler was en wierd getracteerd, en een overvloediger aanbreng geëncourageerd en gefaciliteerd, maar niet zoo naauw bepaald, dat die daar door hier geſtremd naar elders gejaagd word.

Daar is onder de zaaken, welke tot 's Compe. eigen Handel ſpecteeren, nog een enkel Artikel, 't geen wij niet met ſtilzwijgen kunnen voorbijgaan, te weten, dat men behoort in het oog

oog te houden, hoe
zen best gedreven
Handel, tot welke
word, alleen te empl
ke die ſpeciale kunc

Dit een en and
Handel op Bengale
veranderen, bij de
nitmaakt.

Dat aldaar toch
manſchappen met
fleten, zal niemand
wijst dan, dat men
diën derwaards moet
de Schepen van daa
trieeren; in de dire
Bengalen is geen an
ter te kunnen voor
Inkoop der Retou
maklijk gedaan wo
gedestineerde Sche
Bengalen kunnen v
ner Contanten, en
Salpeter, en de Ind
waaden, om daar m
ken, waar door de
derwaards word uit

En wat de Retou
zoo men de waarh
daar van wel eenig
op den præſenten v
ik zwijge, de ver
waaden-handel! m
men ſlegts ziet de
ſche behandeling v

oog te houden, hoe de Handel op zekere Plaatzen best gedreven word, en voords om in een Handel, tot welken ſpeciale kunde vereischt word, alleen te emploijeeren de zodanigen, welke die ſpeciale kunde bezitten.

Dit een en ander zoude bij voorbeeld den Handel op Bengalen geheel van gedaante doen veranderen, bij de vertooning welke dezelve uitmaakt.

Dat aldaar toch verſcheiden Indiſche Koopmanſchappen met voordeel kunnen worden geſleten, zal niemand tegenſpreken; maar dit bewijst dan, dat men niet van hier, maar uit Indiën derwaards moet equipeeren, en vervolgens de Schepen van daar direct op hier laten repatrieeren; in de directe equipagie van hier naar Bengalen is geen ander nut, dan om het prompter te kunnen voorzien van penningen tot den Inkoop der Retouren, doch dit kan even gemaklijk gedaan worden, met de naar Ceilon gedestineerde Schepen, welke van daar naar Bengalen kunnen voordzeilen, ter afgave hunner Contanten, en innemen van Amphioen, Salpeter, en de Indiſche ſorteeringen van Lijnwaaden, om daar mede naar Batavia te vertrekken, waar door de geheele Equipagie van hier derwaards word uitgewonnen.

En wat de Retouren voor Nederland betreft, zoo men de waarheid zal zeggen, kan men daar van wel eenige goede verwagting hebben op den præſenten voet! Is hier te Lande eenige, ik zwijge, de vereischte kunde van die Lijnwaaden-handel! men moet ook bloozen, als men ſlegts ziet de Facturen, gezwegen de ganſche behandeling van dit werk, niet van En-

gelfchen, niet van Franfchen alleen, maar zelfs van Particuliere Handelaars en Huizen, welke nog in het afgelopen Jaar zoo veele Scheepsladingen met Lijnwaaden op Lisfabon, op Livorno, op Trieste, op Ostende enz. hebben kunnen afzenden.

Ook moest men vooral van hier zorgen, dat tot wat Prijs ook de Lijnwaad gevende Comptoiren wierden voorzien van Lijnwaad-kundigen, en van zulken als het beloop van dit gewigtig Artikel van Commercie in Europa kennen; gelijk dit altijd van het grootfte belang is, is het zulks vooral thans, daar waarlijk alle Industrie en kunde dubbel nodig zijn, zoo wel om Winst te behalen, als zijn tijd af te zien, en dan waar te hemen, dewijl het niet kan misfen, of er zullen in deze Commercie revolutien moeten gebeuren, waar van de kenner van zaaken bij de hand zijnde, eene zeer groote Partij zal kunnen trekken; de Critique gefteldheid van gansch Europa, en de bijzondere Befluiten in Frankryk met opzigt tot den Indifchen Handel, om van geene andere Omftandigheden van anderen te gewagen, doen een fpeculatief Koopman, die dit alles gade flaat, te meer een oog in 't zeil houden, om de Cours te zetten, zoo als hij naar die concurreerende Omftandigheden geraaden oordeelt; waarlijk eene wel gegouverneerde Directie van Commercie bepaalt zig niet bij de zorg voor het tegenwoordige, zij oordeelt niet op het fucces van het moment, maar zij voorziet, als 't ware, de Evenementen, die probabiel zijn, en neemt reeds van verre en vooruit de nodige Mefures om daar van te profiteeren.

Die

Die zelfde regel geld ook met opzigt tot den Chinaſchen Handel; krijgt eenige Natie zulk een Bogt van Thee, zulke ſlegte zijde, over welker aanbreng men zig ſchaamen, en waar door de Compe. zoo zwaare verliezen lijden moet? Ook daar behoorden geene anderen gebruikt te worden, dan die ſpeciale kunde hebben van 't Artikel, waarom men op dit Rijk negotieert; hoe duur men zulken koopt, men mag en kan verwagten, bij hun Bedrijf te kunnen welvaaren, gelijk de Compe. dit tot haar overgroot Voordeel heeft ondervonden onder de Directeurs *Michaël Gra*, een Vreemdeling ('t geen wij er bijvoegen, omdat het nog profitabeler is Vreemdelingen van kunde, dan onkundige Landslieden te gebruiken in zaaken, tot welke ſpeciale kennis nodig is,) en *Marten Willem Hulle*, in de Thee en deszelfs Handel door en door kundig; daar men door het Bedrijf van die deze kunde misſen, al waren zij anders de braafſte en eerlijkſte Lieden, kwalijk vaaren moet, gelijk men dit te bitter ondervind. Wie van ons zoude voor zijne eigene rekening tot een Handel in Lijnwaaden, Thee of Zijde emploijeeren, menſchen, hoe braaf anders, die daarvan geene de minſte kunde bezaten!

Dog om nog bij Bengalen te blijven, het is te wenſchen, dat men niet van dezen Handel zal afzien, veel min tot de voor de Compe. doodelijke Reſolutie overſlaan, om eene directe Vaart daar op uit de Nederlanden te gedoogen, maar er de hand in zal houden, en die middelen in 't werk ſtellen, die men voelen kan, dat een beter ſucces beloven, en zulks in

in alle andere waereldſche zaaken conſtitueeren; daar het ſpreekwoord niet te vergeefs leert, dat Negotie zonder verſtand begonnen en uitgevoerd verlies geeft voor de hand.

Zoude men voor de Compe. maar zoo geheel afzien van een Etablisſement, aan 't welk men zig altijd zoo heeft laten gelegen zijn, en dit aan een particuliere Vaart cedeeren? een Etablisſement, 't geen, om ons maar weder tot het laatſte Jaar onzer berekening, dat namentlijk van 1780. te bepalen, nog heeft kunnen uitleveren na genoeg aan Cargaſoenen, voor

Batavia. . .	*f* 623080 - 4 - 8
Nederland. .	*f* 2822273 - : - :
Ceilon, . .	*f* 119488 - : - :

En daar men nog een zeer aanzienlijke Winſt dat Jaar op den Verkoop had behaald, ongerekend de Winſten door ganſch Indien geprovenieerd van de 8½ Tonnen aan Cargaſoenen, naar Batavia en Ceilon gezonden, en welke *originarie* tot dit Etablisſement behooren.

De Gevolgen van het gedoogen dezer Particuliere Equipagien zouden zig, vreezen wij, maar al te ſchielijk doen zien; en waarom zouden Particulieren op deze Vaart zoo ſterk inſteeren; als dezelve intrinſicq zoo ſlegt was? Zoo de Maatſchappij met eerlijkheid en kunde bediend word, zoo zij de Onkosten van hare Equipagien vermindert, zoo zij den Omſlag van haar Etabliſſement reduceert tot het geen alleen vereiſcht word, heeft zij immers advantages en winſten, welke Particulieren miſſen, wier grondſlagen alleen kunnen zijn Bij-oogmerken, die men nog zorgvuldig verbergt, en het

het vertrouwen op hunne menageuſe Equipagien, midsgaders betere Directie in den Inkoop; maar ontbreken deze zelfde Middelen dan aan de Compe., zoo zij dezelve volſtrekt wil? Wij zouden nog wel durven ſtaande houden, dat zelfs met die minder kostbaare Equipagien en met die betere Directie in den Inkoop, nog deze Vaart bezwaarlijk door Particulieren met ſucces zal kunnen worden ondernomen en uitgevoerd; zij moet zeer ſchielijk tot zeer groote ſchade van die zulks van hier ondernemen, in duigen vallen, het moeten dus de verborgene Bijoogmerken van Lorredraaierijen zyn, waar op zulke Entrepreneurs voornamentlijk viſeeren. Dan, 't is van 't hoogſte belang, zoo lang men eene Maatſchappij op Indiën octroijeeren wil, alle directe Equipagien op Indiën door anderen van hier tegen te gaan, en te beletten; en wanneer zij zelve wil adhibeeren de wettige middelen van Particuliere Equipanten, die wij hier boven genoemd hebben, zal een Handel, welke, zoo als bekend is, het voornaamſte ſupport van een der Eerſte Maatſchappijen na die van deze Landen uitmaakt, waar uit haar Commercieel wezen alleen beſtaat, en welke men, de priſatien hunner Lijnwaaden tegen de Prijzen, die voor dezelve worden beſteed, vergelijkende, ziet, dat voor haar niet zoo nadeelig is, ook zulks niet voor ons zijn.

De kundige Heer *Hope* heeft denzelven daarom op verſcheidene plaatzen in zijne ſchrifturen genoemd: een zeer important Tak van 's Comps. Handel, die bij eene getrouwe en kundige executie noodwendig zekere en wel zeer lucrative Winſten moet ge-

geven; hij meende zelfs, dat men den daar meer dan elders drukkenden last van Interestpenningen (eene benaming die hij niet zou gebruikt hebben, als hem het præsente Huishouden in China had kunnen bekend zijn) zig moest getroosten, liever, dan door het geld tot der zelver vermindering te emploijeeren, zig minder in ſtaat te vinden om het aan Retouren te beſteden, waarvan men in zijnen tijd tusſchen drie en vier millioenen gewoon was te eiſchen; en deze Auctoriteit doet in het ſtuk van Commercie alles af.

Wij zouden ons nog over deze allergewigtigſte en noodzakelijkſte Inrichtingen in dit Lighaam breed genoeg kunnen uitlaten, doch willen het liefst bij het gezegde laten berusten, nademaal wij dat van zoo veel aanbelang voor het behoud en beſtaan van de Maatſchappij houden, dat wij ronduit verklaren geene andere Middelen te kennen, welke daar toe genoegzaam zijn, en het daarom als nog ontijdig agten ons te expliceeren over verdere, welke de Introductie der voorgeſlagene als een onwrikbaar Fundament ſupponeeren; waarom wij verkiezen den Uitſlag hier van alvorens af te wagten.

Het is er verre van af, dat wij ons zouden vleijen allen met het voorgeſtelde en verhandelde voldaan te hebben; doch daar wij ons zelven bewust zijn door geene van deze principes in dezen te zijn gedirigeerd, dan die van 't waare nut der Maatſchappij, waar over wij meenen bij eenige Ondervinding te kunnen oordeelen, dewijl deszelfs naſpooring en beoeffening reeds het vermaak is geweest van onze vroege jeugd, en wij daar in grijs zijn geworden,

den, zoo bekreunen wij ons ook weinig over de veroordeeling der zoodanigen, die dezelve waarſchijnlijk al beſloten hadden, eer zij deze Conſideratien zelve hadden ingezien.

Ondertusſchen hebben wij in de bewerking hier van en van 't geene ons bij die gelegenheid is onder het oog en voor den geest gekomen, ons meer en meer bevestigd gezien in de gedagten, in welke wij zeer veele Jaaren conſtant hebben verkeerd, dat namentlijk de Oost-Indiſche Maatſchappij in zig zelve is een lighaam van de allergrootſte ſoliditeit, 't geen zoo lang zoo groote en aanhoudende ſchokken heeft kunnen wederſtaan, zoodat men zig oneindig meer moet verwonderen, dat er nog iets van overig is, dan dat dezelve niet voor lang is vergeten.

Wij hebben daarbij in 't oog gehouden om geene Plans te maken voor menſchen die men zig verbeeld, maar die er niet zijn; ze zijn geadopteerd naar de Paſſien, die men bij alle menſchen, die men bijzonder bij onze Natie vind, van welke wij alleen Partij getrokken hebben; ze zijn daarom ook executabel, en er is alle probabiliteit, welke men *a priori* verlangen kan, dat men door der zelver executie de Oogmerken moet bereiken, langs welke alleen de Maatſchappij, naar ons inzien, is te redden, in ſtand te houden, en tot vorigen bloeij te brengen; waartoe het Gode behage zijnen Zegen te verleenen!

PERPUSTAKAAN NASIONAL

